

PŮLNĚ NA PŮL

CENA **ZDARMA** Kč

BULLETIN SÍŤE MATEŘSKÝCH CENTER

ČÍSLO **15/2010** PROSINEC

Bulletin vychází v rámci projektu Vzájemně spolu aneb intergrace cizinců v mateřských centrech za finanční podpory MPSV.

OBSAH

OBSAH

DOPIS OD prezidia Sítě MC

SÍŤ VE VŠECH PÁDECH

- Vzájemně spolu, aneb integrace cizinců v mateřských centrech

JAK SE ŽIJE V MATEŘSKÝCH CENTRECH

- S radostí **Tatevik Badoyan**, aneb jak Tatevik osud zavál z Arménie až do MC Měsíční houpačka v Ivančicích
- **Multikultura do rodinných center** – o projektu Rodinného centra Andílek v Praze
- **Je jim lépe vedle nás než s námi?** – Petra Kalichová z MC Bobeš v Bohumíně popisuje zkušenosti s Vietnamci v rámci multikulturního projektu „Slova nejsou důležitá“
- **Možnost integrace cizinců v rámci mateřských center** – jak se žije Mgr. Dianě Freiové, lektorce francouzského jazyka v České republice

ZA NAŠIMI HUMNY

- **Německé inspirace** – tři příklady z Německa

PŮL NA PŮL - ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ŽEN A MUŽŮ

- **Centra na podporu integrace cizinců** pro cizince z tzv. třetích zemí, kteří na území ČR pobývají v rámci dlouhodobého nebo trvalého pobytu

ŽENA MEZI PARAGRAFY, ROZUMEM A CITEM

- **Pobyty v ČR** – přehled jednotlivých druhů pobytu cizinců na území ČR

VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ

- **Otevřeno pro všechny** – metodické navedení pro mateřská centra, která mají zájem zapojovat cizince

ZKUŠENOSTI, O KTERÝCH SE NEMLUVÍ

- **Alespoň mluvím** – jak se šest let žije Američance Rebekah Šrámkové nejen v MC, ale také v České republice
- **Žiji v Česku, ale Češka nejsem** – říká Mgr. Diana Freiová, matka dvou dětí původem z Bulharska
- **Kagan v českých lukách a hájích** - co přivedlo tureckého studenta do Prahy a jak vnímá začleňování cizinců do naší společnosti?

NÁPADY Z MATEŘSKÝCH CENTER PRO MATEŘSKÁ CENTRA

- **Arménská dětská básnička:** Jak dítě maluje kočku a myš
- **Americká halloweenská dětská básnička:** One Little, Two Little, Three Little Witches
- **Německá neznámější říkanka pro děti:** Hoppe hoppe Reiter
- **Žarit:** Tradiční arménské jídlo – jednoduché a chutné
- **Nem:** Vietnamské smažené Jarní závitky
- **Christmas Cider:** Vánoční jablečný mošt (nejen pro děti)

DOPIS OD PREZIDIA SÍTĚ MC

Milí přátelé v mateřských centrech!

Představujeme se jako nový tým vedení Sítě mateřských center o.s. zvolený valnou hromadou na další tříleté volební období. Vedle představ našeho přínosu Síti MC vám svěřujeme svůj pohled na zapojování cizinců do mateřských center.

Rut Kolínská

prezidentka

zakladatelka prvního
MC v ČR a iniciátorka
vzniku Sítě MC

Kateřina Kulhánková Čejková

1. viceprezidentka

Zakladatelka venkovského
mateřského a komunitního
ekocentra DUPY DUB
v Dubu u Prachatic

Martina Smejkalová

viceprezidentka

krajská koordinátorka Sítě
mateřských center

Hanka Vodrážková

viceprezidentka

Zakladatelka mateřského
centra RADKA o. s. v Kadani
v roce 2003 a jeho ředitelka
dosud

Zuzana Bláhová

viceprezidentka

2007 – 2009 lektorka MC
Budulíněk Vimperk a vedoucí
Centra pro rodinu, od října
2009 kurátorka pro mládež
na Měú

Pro mne Sít' MC vždy znamenala jedinečný fenomén občanské společnosti založený na přátelském společenství širokého spektra MC, která nastavují zrcadlo společnosti svojí jednotou v rozdílnosti. Široké názorové spektrum vyžaduje toleranci, sebevědomí, sebereflexi, spolupráci, svépomoc i ochotu naslouchat a sdílet. Neobejdeme se bez otevřené vzájemné komunikace a nahlědu.

Těší mne, že MC spontánně hledají alternativní cesty, jak zapojit mezi sebe naše bližní, kteří přicházejí z velké dálky i ze sousedství.

Zaměřuji se na aktivizaci obyvatel periferií, na sociální interakci, na iniciování a vytváření komunitních projektů. Zabývám se rodinou a životním prostředím, jejich vzájemným vztahem a ovlivňováním z hledisek rovnosti příležitostí, genderu, sladění práce a rodiny, udržitelnosti předpokladů kvalitního a hodnotného života. Sít' mateřských center je pro mne především společenství sobě rovných založené na vzájemném respektu, důvěře a sounáležitosti.

Spontánní integrace cizinců prostřednictvím společného tématu rodičovství nás obohatila nejen o francouzskou kuchyni, americkou poezii či arménský tanec, přinesla i vzácný dar vzájemného porozumění pro naše děti.

V prezidiu Sítě mateřských center bych se ráda zaměřila na stanovení jasných kompetencí členů prezidia. Ráda bych zpřísnila podmínky vstupu nových členů a zajistila tak Síti MC známku kvality. Dále se budu podílet na tvorbě odborných didaktických materiálů pro stávající členy Sítě MC. Chci zajistit zpětnou vazbu pracovníkům a členům Sítě MC o jejich aktivitách. Ráda bych se při mé práci zaměřila na styk s veřejností a prezentaci Sítě MC.

Integrace cizinců patří mezi nejvíce diskutovaná témata dnešní doby. Byla bych velmi ráda, kdyby se mateřská centra do této problematiky zapojila. Kéž by Sít' mateřských center byla nápomocna k zlepšování života cizinců v České republice!

Vývoj Sítě MC se asi nevyhne „sociálnímu podnikání“. Budu usilovat o zachování neziskového, lidského a vřidného charakteru organizace, jejímž prioritním tématem je podpora mateřských center jako společenského prostoru péče o rodiny s dětmi. Zaměřím se na strategický plán Sítě MC, stabilizaci personální struktury Sítě MC, na projektový management, stanovení pravidel přijímání nových členů i podpory všech členských center, na posílení pozice krajských koordinátorek i regionální spolupráce.

V oblasti realizovaných aktivit i vlastní personální struktury jsme otevření lidem všech kultur a národností, které jsou přínosným obohacením naší práce.

Přes rok působím jako kurátorka pro mládež na Městském úřadě ve Vimperku, kde pracuji také s dysfunkčními rodinami. Lektorsky se mimo jiné věnuji rodičovskému vzdělávání v metodě Efektivního rodičovství a tréninku kognitivních funkcí v metodě Feuersteinova instrumentálního obohacování. Za svou oblast zájmu v rámci působení v prezidiu Sítě MC vzhledem ke své praxi považuji především lobby v rámci prorodinné politiky.

Ze své pozice oceňuji, že mateřská centra jsou garantem nezaměňování integrace za asimilaci, která odmítá akceptovat původní kulturu asimilovaných.

SÍŤ VE VŠECH PÁDECH VZÁJEMNĚ SPOLU

VZÁJEMNĚ SPOLU, ANEB INTEGRACE CIZINCŮ V MATEŘSKÝCH CENTRECH

Na počátku byla snaha pomoci potřebným

Bulletin Půl na půl je tentokrát věnován nové oblasti ve směřování Síť MC, a sice zapojení cizinců do mateřských center. Osobně se mne téma migrace a emigrace dotýká celý život, maminka se narodila v Ženevě, do Čech přišla jako desetileté dítě, její matka žila v USA. Během života v totalitním režimu jsme poskytovaly útočiště Němcům z východního a západního Berlína, aby se mohli setkat. Jednalo se však o ojedinělé případy v rodině a nejbližším okolí. Po revoluci jsme se otevřeli světu a stali se pro svět atraktivní. Vedle legálních migrantů k nám přicházejí i uprchlíci ze zemí, kde vypukl válečný konflikt. Někteří se tu ocitli nečekaně, plánovali většinou dorazit do některé ze zemí za naší západní hranicí.

Pak už to byla otázka času a náhodných setkání, kdy jsme se domlouvali na spolupráci s Poradnou pro uprchlíky o možnostech spolupráce. Kromě všelijakých sbírek, které pořádala mateřská centra, se začala u nás v mateřském centru Na Poříčí scházet tak zvaná ženská skupina. Postupně se dařilo nabourávat stereotypy myšlení, které bylo poznamenáno vžitou xenofobií.

Dnes se snažíme o zapojení

Se vstupem do Evropské unie a Schengenského prostoru se podmínky pro uprchlíky značně proměnily. Zvyšuje se však rok za rokem počet cizinců u nás jak s přechodným, tak i trvalým pobytem. V současné době tvoří sice jen čtyři procenta obyvatel, jsou však oblasti, kde žijí poměrně velké skupiny. Přicházejí k nám i celé rodiny a pro ně bývá složité se zapojit do života většinové společnosti, většinou otec pracuje a matka zůstává s dětmi doma.

Mateřská centra se mohou stát pro rodiče s dětmi přirozeným prostředím. K setkávání zástupců nejružnějších národností, etnik a kultur v MC dochází přirozeně, aniž by tento proces byl cíleně nazýván „integrací“. Tuto zkušenost už mají některá centra zejména v Moravskoslezském kraji nebo v Praze. Ta se už dříve zaměřila na integraci cizinců, kteří zde dlouhodobě žijí a pracují. Jejich zkušenosti a zkušenosti z dalších center nás vedly k rozhodnutí přenést tuto dobrou praxi do dalších center.

Dotazníkové šetření

Na projekt Vzájemně spolu, aneb integrace cizinců v mateřských centrech jsme získali finanční podporu od MPSV v rámci dotačního řízení v oblasti podpory integrace cizinců na rok 2010. V dotazníkovém šetření jsme narazili na složitost určit, kteří cizinci do projektu správně spadají a kteří podle litery výzvy ne.

„Cizincem se pro účely dotačního řízení v roce 2010 rozumí občan třetí země (tj. země mimo Evropskou unii) pobývajících legálně na území České republiky. Do cílové skupiny jsou nově zařazeni také příchozí cizinci s legálním pobytem v České republice, kteří v ČR pobývají méně než jeden rok.“

Není problém zjistit zemi původu, nesnadné bývá rozlišovat v nabídce služeb. Práce s cizinci má obecná pravidla a není třeba rozlišovat. Kolem deseti procent mateřských center má zkušenosti s návštěvníky z cizích zemí a dvě třetiny z nich splňují zadání výzvy, pocházejí buď z evropských zemí mimo EU nebo povětšinou z Asie, případně ze Severní Ameriky.

Polovinu přivedou známí, což svědčí o tom, že v zapojování cizinců sehrávají roli sousedské vztahy. Třetina se o centrech dozvídá náhodně a pětina přichází na doporučení například imigrantských poraden.

Při rozhodování vedení MC zaměřit se cíleně i na cílovou skupinu „cizinci“ většinou hraje významnou roli pocit, že žijí vedle nás a je dobré jim podat pomocnou ruku, aby mohli žít s námi, někdy inspiruje osobní zkušenost, kdy vidíme bezradnost cizinců na ulici, v obchodech či na úřadech, pak vzniká i zájem více se poznat.

V mateřských centrech, kde už mají zkušenosti s návštěvníky cizinci, si pochvalují, že vnesli do života centra multikulturní prvky a nové programy, které poskytují skvělou příležitost objevit přínos multikulturního prostředí nejen pro dospělé, ale především pro děti. Odbourávají se předsudky a bariéry. Navíc mívají příležitost používat k dorozumění angličtinu, případně jiné jazyky.

Většina respondentů by uvítala určité navedení, jak pracovat s cizinci, a také odkazy na potřebnou legislativu a další organizace, které by mohly poradit. Bulletin Půl na půl snad splní jejich přání. Jednotlivé kapitoly obsahují odkazy na legislativu, seznamy organizací, na které se mohou obracet a také posbírané zkušenosti, které mohou inspirovat.

Zapojování cizinců v mateřských centrech nebývá bez překážek na straně domácích i cizinců. U domácích převládají nedůvěra k „cizímu“ a obavy z narušení běžného chodu centra, někteří mají dokonce strach, že se jim bude věnovat větší pozornost, a bohužel se objevila předtucha možných krádeží. Na druhou stranu ze všech dotazníků vyplynulo, že otevření témat integrace mezi návštěvníky, diskuse o situaci a nakonec první zkušenosti většinu obav vyvrátily.

Cizinci zápasí většinou s jazykovou bariérou a ostychem narušovat domácí společenství, i strachem z toho, jak budou přijati. Odstraňovat tyto bariéry často pomůže už první návštěva a jejich citlivé uvedení do MC. V případě jazykové bariéry se občas vyplatí najít tlumočníky, což je ovšem finančně náročné, pokud se nenajde ochotný dobrovolník.

Z odpovědí cizinců návštěvníků vyplynulo, že by v MC uvítali i základní informace o legislativě, zdravotnickém systému, sociálním a školském systému. Často se neorientují v běžném každodenním životě. A tak by uvítali jakousi přátelskou formu provázení. Občas totiž narážejí kvůli své neznalosti běžných věcí na pohrdání a přehlížení. Vítají možnost zapojení do center, rádi sdílejí naše tradiční zvyky spojené s kalendářním rokem a na oplátku mají zájem seznamovat domácí s jejich vlastními zvyky.

Mateřská centra staví na vzájemném sdílení zkušeností a učení, na svépomoci, jsou otevřená všem bez rozdílu, tedy i cizokrajným sousedům a je jedno, zda se u nás ocitli náhodně či cíleně.

Josef Dobrovský vystihl prospěšnost pohostinnosti těmito slovy: A co mi po Bohu může být dražší nežli vlast? Avšak i cizincům a všemu lidstvu chci být prospěšný.

Rut Kolínská

JAK SE ŽIJE V MATEŘSKÝCH CENTRECH

S RADOSTÍ TATEVIK BADOYAN

Program zahájení putovní výstavy *Jak se žije v mateřských centrech v Jihomoravském kraji* zahrnoval i malou konferenci, na které prezentovala činnost mateřského centra Měsíční houpačka v Ivančicích „nová koordinátorka našeho rodinného centra Tatevi Badoyan“ – jak se píše na jejich webových stránkách. Nezvyklé jméno v programu jen dokreslovalo krásnou tmavookou tmavovlásku, která se zaujetím hovořila o aktivitách „jejího“ mateřského centra. Přízvuk napověděl, že to asi nebude dlouho zabydlená osoba, a tak ve mně vyvolala zvědavost.

Tatevi, prosím tě, prozrad' trochu ze svého života, odkud pocházíš, jak ses ocitla v České republice, jak jsi vyrůstala a jaké byly tvé další životní kroky?

Pocházím z Arménie, přesně z města Gyumri, byla jsem dívkou milující svůj domov, ale osud mi nadělal, abych odjela za mamkou, která se do České republiky odstěhovala za prací – jako samoživitelka tří dětí to neměla v Arménii lehké. Bylo to koncem roku 2001. Začátky byly pro mě velmi těžké, v Arménii jsem byla vždy obklopena lidmi, tehdy mně bylo 18 let a nejvíc jsem postrádala kamarády, spolužáky, školu. Tady jsem se utápěla ve stesku. Dva měsíce po příjezdu jsem začala pracovat, tehdy jsem neuměla česky vůbec, v každé práci na to velmi rychle přišli a byla jsem propuštěna. První zkouška byla, když mě můj zaměstnavatel poslal do skladu a chtěl po mně přinést věšáky (byl to totiž obchod s oblečením, prodávat jsem uměla, jelikož čísla jsou podobná ruským). Jenže jsem nevěděla, co to je „věšák“, tak jsem stála ve skladu obklopena nesčetným počtem věšáků a přemýšlela jsem, co to po mně jen chtějí a nemohla jsem na nic přijít. Tak jsem dumala a dumala... asi to dlouhé čekání panu vedoucím vadilo, tak přišel do skladu. Když uviděl, jak tam bezradně stojím, vzal jeden věšák, ukázal mi ho a opakoval „věšák, věšák“. Dnes to jsou jen úsměvné historky...

Po 6 měsících už jsem mluvila i rozuměla česky. Našla jsem si trvalou práci. Po roce a půl jsem začala opět přemýšlet o studiu a začala vyplňovat přihlášky na VŠ. Rok za rokem, neúspěch za neúspěchem... ale nenechala jsem se tím odradit, čtvrtý rok a šestý pokus – a konečně zelená... byla jsem nesmírně, nepopsatelně šťastná „a teď do toho!“

Nyní jsem studentkou 3. ročníku Masarykovy Univerzity, v oboru management, koordinátorkou RC Měsíční Houpačka v Ivančicích, matka 5-letého Danielka, žena svého muže. Jsem šťastná. Mám ráda život, teď největším cílem pro mě je dodělat studium! Hlavně člověk musí chtít. Když se chce, všechno půjde. A já jdu dál...

Jak tě napadlo zajít do Měsíční houpačky v Ivančicích? A jaká byla první návštěva, pamatuješ se na to?

Chodila jsem do dětského centra s mým chlapečkem, nebyla to Měsíční Houpačka, ale potom lektorka, ke které jsme chodili zpívat a tančit, založila Měsíční Houpačku. Ze začátku jsem

chodila jako maminka návštěvnice různých programů. První návštěva byla příjemná, byla tam Miša, která mě přivítala, ukázala, kde co je. Cítila jsem příjemnou a vřelou náruč!

Co tě nejvíc zaujalo na mateřském centru? A co tě motivovalo k dalším návštěvám?

Šla jsem za programem, ale postupem času jsem začala poznávat kolektiv v Houpačce, lidi, kteří tam chodili, styl života a myšlení. Jednou jsem v centru nebyla asi měsíc a když jsem tam opět zavítala, seděla jsem v centru a přemýšlela – kde jsem to vlastně byla, že jsem nebyla tady! Pochopila jsem, že je to správné místo. Jsem tady šťastná, nasávám energii, mám přátele a troufám si říct, že jsem v Houpačce vítána.

Dnes v Houpačce pracuješ, co všechno děláš, jak ti to jde, případně co je pro tebe složitě?

Jsem koordinátorkou rodinného centra. V rámci koordinace se dá říct, že dělám všechno co je potřeba – jednám, domlouvám, snažím se dodržet pořádek, uklízím, zúčastňuji se různých konferencí, schůzí, zapisuji, telefonuji, píšu... pestrá práce, kterou mám moc ráda. V první řadě jsem nesmírně vděčná lidem, kteří ve mě věřili a dali mně tuto zodpovědnost a příležitost, i přes to, že věděli o mojí kulhavé češtině, nabídli mně pomoc s pravopisem a pomáhají mi!

A jsme u problému. Největší problém a snad můj jediný velký problém zde, v České republice, je český jazyk. Pravopis, pěkně vyjádřené myšlenky... mám ráda, když lidé hezky hovoří... a já se vždy zaradím a hledám slova, věty... Jsem začátečník, učím se a učím a snad jednou se naučím...

Když se ohlédneš zpět, co nejvíce na centru oceňuješ? Doporučila bys lidem z jiných zemí, kteří se ocitli v České republice, zejména matkám s dětmi, aby navštěvovali MC, jaké bys jim uvedla důvody?

Vždy si říkám, že ženy, rodiny co pomáhají a podporují naši Houpačku.. kdyby tihle lidé pracovali společně pro jakýkoli jiný ziskový podnik, byl by to podnik století...

Ta síla, co je vložena do Houpačky, osobitost každého člena, jsou to lidé, od kterých se snažím učit. Tohle oceňuji na Houpačce.

Doporučila, jednoznačně, důvodů by bylo hodně. Ale asi

nejdůležitější pro ně by bylo začlenění se do české společnosti, je to aspoň krok pro jejich děti, a pro ně příležitost seznámit se s lidmi, získat kamarády, přátele, a možná jiný pohled na život ... záleží, jak je orientované mateřské centrum, kam by chodili ...

Co ti nejvíce vadí na Česích v chování vůči cizincům? Máš nějaké negativní zkušenosti?

Mám ráda Českou republiku, neříkám to jen pro to, že pracuji s Vámi a bydlím tady, ale opravdu mám ráda českou kulturu, ale miluji i tu svoji. ČR je mým druhým domovem, když jsem v Arménii, tak říkám, už chci odletět domů a když jsem tady, tak říkám, že už bych chtěla navštívit domov ... Já osobně negativní zkušenosti nemám, myslím si a věřím, že Češi jsou tolerantní a vzdělaným národem.

V některých městech České republiky žije poměrně dost lidí z jiných zemí, mateřská centra by je ráda pozvala k návštěvám, ale nevědí, jak na to, co bys jim doporučila, jak mají začít?

Asi je více možností, jak je zapojit nebo pozvat do MC, ale nejlepší co mě napadá, je vyčlenit pro ně, pro jejich skupinu

MULTIKULTURA DO RODINNÝCH CENTER

V Praze žije poměrně hodně cizinců a není ani divu, že se začínají zapojovat do života mateřských center. Díky nim nakonec vzniká i speciální nabídka a ta může vyvolat myšlenku většího projektu podobně jako v Rodinném centru Andílek v Praze na Smíchově. Požádala jsem Miroslavu Vlčkovou a Janu Liškovou, aby blíže představily projekt Multikultura do rodinných center.

Skvělý projekt se bez prvotního nápadu neobejde, ale se přihodilo, že jste se rozhodli rozšířit činnost vašeho MC a otevřít se cizincům?

Na nápad jsme přišli díky jedné americké mamince, která se pravidelně scházela s dalšími maminkami cizinkami u nás v kavárničce-herničce v Rodinném centru Andílek a přály si všechny chodit na nějaký kurz pro anglicky mluvící rodiče a děti. Myšlenka se nám moc líbila, takže jsme otevřeli kurz pod názvem „Mommy and me“. Maminek cizinek postupně přibývalo, začaly přicházet nejen maminky Američanky, ale také z mnoha dalších zemí, a tak jsme začali uvažovat o aktivitách, které by mohly vytvořit projekt na podporu cizinců, kteří k nám začali chodit.

Z čeho jste vycházeli při psaní projektu, bylo to náročné?

Příprava nebyla náročná. Náš projekt byl vytvořen na základě potřeby rodičů cizinců, kteří k nám již začali docházet, kteří si nás sami našli, takže jsme se jen ptali na jejich potřeby a projekt jsme vystavěli na základě skutečné poptávky.

Co z přípravné fáze realizace projektu bylo nejtěžší?

Nejtěžší bylo zajistit pracovníky projektu, kteří skvěle ovládají angličtinu a mají zkušenosti s prací s rodiči cizinci a jejich dětmi. Ale našli jsme a vše skvěle funguje.

Ve velké anonymní Praze asi není jednoduché najít ty, pro které jste projekt připravili? Jak jste oslovovali další potenciální návštěvníky a kde jste na ně hledali kontakty?

Čas ... kdy se budou moci scházet sami se svojí národností ... kde si můžou sami vymyslet, co budou dělat. Centrum jim může pomoci v rámci svých možností ... postupně je seznámit s programem ... zeptat se na jejich názor ... nedívat se na ně jako na outsidersy. Také je možné navázat větší kontakt s jedním z nich, probrat možnosti a přístup, aby MC vědělo, co určitou národnost zajímá a s čím je má oslovit atd.

Mateřská centra by mohla sloužit i jako místo, kde by lidé, kteří přijdou do České republiky odjinud, získali informace, co konkrétně potřebuje člověk odjinud vědět, aby se mu u nás lépe žilo, aby tu našel nový domov (systém českého zdravotnictví, sociální systém, pracovní právní otázky, rodinná problematika, školství, další ...)?

Tady si myslím, že nejvíce cizincům pomůže, když poznají svá práva, aby věděli, na co mají právo. Aby měli podporu při hledání práce ... Když to zjednoduším – rodina nebo osoba, která se přistěhuje z ciziny, neumí česky. Kdyby MC mohla nabídnout nějakou osobu, která jim bude pomáhat „řešit“ problémy nebo poradit jak, kde, co, aby se měli na koho obrátit s dotazy, a hlavně aby se dorozuměli ...

Další maminky cizinky nás našly na základě webu, který jsme díky podpoře Ministerstva práce a sociálních věcí nechali přeložit také do angličtiny a ruštiny, hodně jsme inzerovali v cizojazyčném tisku a samozřejmě si to maminky také řekly mezi sebou. Řady našich rodičů cizinců se rozšiřují geometrickou řadou především díky podpoře MPSV. To, že na aktivity do našeho centra mohou přijít zdarma, a to, že naše stránky poskytují informace ve více jazycích, vidíme jako zásadní. Zpětná vazba, kterou od rodičů cizinců máme, říká, že vnímají jako naprosto úžasné, že by pro ně, cizince v Praze, které většinová společnost vnímá spíše negativně, někdo chtěl udělat něco tak nadprůměrně hezkého, jako poskytovat jim možnost scházet se s dětmi, překonávat sociální izolaci, být součástí společnosti, a to vše ještě zdarma.

Co všechno dnes návštěvníkům z jiných zemí nabízíte?

Aktivity projektu jsou: kurzy pro anglicky mluvící rodiče s dětmi Mommy and me (3 kurzy týdně), kurzy pro rusky mluvící rodiče s dětmi Gorošinky a Ladušky, semináře pro rodiče cizince o porodnické, pediatrické a další péči spojené s dětmi a pobytem cizinců v ČR, česko-anglickou jazykovou výměnu, v rámci které cizinci mohou trénovat své dovednosti konverzovat česky s česky mluvícími rodiči, a v neposlední řadě, na konci roku velké multikulturní setkání. Jak se nám tu spolu žije. Součástí projektu jsou i všechny naše další aktivity, které jsou rodičům cizincům otevřené, a na které je zveme a oni tohoto pozvání využívají. V rámci našich aktivit pro české rodiče, na které přichází i rodiče cizinci, dochází jednak ke vzdělávání české většinové

společnosti, a dále k přirozené integraci cizinců do života většinové společnosti.

Jaké národnosti se u vás scházejí? Daří se také vzájemná spolupráce mezi nimi?

Našeho projektu se v roce 2009 zúčastnili rodiče s dětmi z Ruska, Norska, USA, Austrálie, Madagaskaru, Kyrgystánu, Japonska, z Ukrajiny, Moldavska, Švýcarska a Iránu. V letošním roce přicházejí rodiče s dětmi z dalších zemí, včetně zemí Evropské unie, ale na ty se náš projekt nevztahuje. V každém případě, nebráníme jim v účasti na aktivitách projektu, jen nemají aktivity projektu zdarma.

Z dotazníkového šetření Sítě mateřských center vyplynuly určité rozpaky až obavy „domácích“ návštěvníků center z návštěv cizinců. Jak to probíhalo u vás?

České rodiny, které naše centrum navštěvují, přijímají rodiče cizince velice dobře. Jejich děti si spolu v kavárniče-herně hrají a maminky bez problémů a rády navazují kontakt mezi sebou. O aktivity projektu je zájem i z řad českých rodičů. Právě v rámci tohoto přirozeného setkávání dochází k integraci cizinců a ke vzdělávání většinové společnosti k multikulturalitě. Neradi používáme termín vzdělávání většinové společnosti k toleranci, protože máme pocit, že ve slově „tolerovat“ je zakomponováno, že nám „to něco, co tolerujeme“ nějak vadí. Takže u nás jsme ne tolerantní, ale multikulturní. Multikulturalita obohacuje všechny, kteří se jí účastní.

Co vám osobně spolupráce s cizinci dává, případně jak na ni reagují vaše děti?

Máme velkou radost z toho, že naše služby se těší oblibě nejen u českých rodin, ale že můžeme nabídnout program i cizincům žijícím v Praze, pro které je díky jazykové bariéře problém dělat prakticky cokoliv. Není nic radostnějšího, než když ve středu odpoledne do Andřika vtrhne skupina maminek

Japonek a jejich děti ☺, a když každý týden sledujeme, že zase přišla skupina o další dvě maminky větší. Naše děti vnímají pobyt cizinců v RC Andřek jako naprosto normální. Děti neřeší, kdo jak mluví a kdo jak vypadá, prostě si povídají a hrají si spolu. Přesto, že každý mluví jiným jazykem, rozumí si. Měli bychom se od nich učit.

Také naše lektorky kurzů pro české rodiče jsou projektem obohaceny. Mnohé z nich byly přirozeně donuceny opráší veškeré své jazykové schopnosti, když se na kurzu najednou objevila maminka cizinka a bylo třeba s ní komunikovat.

Kdybyste teď začínali se zkušenostmi, které máte, co byste dělali jinak a jak? Co doporučujete jiným, kdyby chtěli začít?

Určitě bychom již od počátku naše aktivity koncipovali tak, aby počítaly s tím, že příjdou i rodiče, kteří nemluví česky. Tedy v centru by od začátku byli pracovníci, kteří ovládají minimálně angličtinu, ale také ruštinu a další jazyky. Webová stránka v angličtině a ruštině je naprostou nezbytností. Ostatním centrům můžeme takovou spolupráci jen doporučit. Maminky cizinky jsou velice milé a vděčné za jakoukoliv službu, kterou jim nabídneme, a naše aktivity jsou jejich přítomností v Andřiku obohaceny.

Jak víte, nejvíce „táhnou“ osobní příběhy, mohli byste napsat nějakou historku, jedno jakého ladění (veselou, vtipnou či naopak smutnou...).

Měli jsme jeden smutnější případ. Jedna z našich spolupracovnic – lektorek, cizinka, která žije v Praze, měla nějaké osobní rodinné problémy, které bylo třeba řešit. Bylo vcelku náročné odhadnout, do jaké míry se můžeme a musíme v této věci angažovat. Uvědomili jsme si tehdy, že život ženy, která žije v cizině, může mít i tento rozměr. Kdo pomůže, když zde žena nemá rodinu a je v úzkých?

(rik)

JE JIM LÉPE VEDLE NÁS NEŽ S NÁMI?

*Na Ostravsku žijí díky rozvíjejícímu se průmyslu i klasickému obchodování silné etnické skupiny z Asie (Vietnamci, Korejci, Japonci), dále tu pobývají Řekové, Novozélandané, Indové, Kanadáné, Bulhaři, Slovinci... a k tradičním obyvatelům patří pochopitelně Poláci. Multikulturní společnost se stává v naší zemi běžným jevem, a pokud chceme předcházet problémům, které pramení z neznalosti a nedůvěry k neznámému, je dobré se otevřít těmto lidem a nabídnout jim prostor k seznámení. To byla motivace pro tři mateřská centra na Ostravsku (Rodinné centrum Chaloupka v Ostravě, Centrum pro rodinu Sluníčko v Karvině a Centrum mladé rodiny Bobeš) k realizaci plotního multikulturního projektu „Slova nejsou důležitá“. Projekt umožnil setkávání moravských rodin s rodinami především z těchto zemí. Po váhavém rozjezdu se návštěvníkům mateřských center natolik zalíbilo, že centra pokračovala dalším projektem, rozšířeným o nové aktivity i o další mateřské centrum (Broučci ve Frydku-Místku). Oba projekty, na které se jim podařilo získat podporu v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím NROS, probíhaly v letech 2007 – 2010. V rámci projektu se podařilo svým způsobem malý zázrak, a sice podchytit vietnamskou komunitu. Zásahu na tom nejvíce nese **Petra Kalichová** z mateřského centra Bobeš v Bohumině.*

Petro, dalo by se dnes už říct, že ses stala v rámci projektu „Slova nejsou důležitá“ odborníkem na vietnamskou komunitu. Proč tě zaujali zrovna Vietnamci?

Nevím, jestli tři roky jsou dostatečně dlouhá doba, aby se člověk stal „odborníkem“ na vietnamskou komunitu. Možná by nestačilo ani pět a možná ani deset let. Pravdou ale je, že

mě účast v projektu „Slova nejsou důležitá“ obohatila, posunula v uvažování o životě těchto lidí. Na počátku naší práce jsem totiž ani zdaleka netušila, jaký to bude oříšek. Určitě jsem se domnívala, že mé vztahy s Vietnamci a to, co jsem si od nich slibovala, budou úplně odlišné. Skutečnost byla natolik jiná, jako je zcela odlišná mentalita této národnostní menšiny. Přitom Vietnamci žijí v Bohumině již několik desítek

let. První z nich přicházeli ještě v předrevoluční době, kdy pracovali ve zdejších velkých průmyslových továrnách a již zde zůstali. Jiní příbuzní postupně přijeli z Vietnamu za nimi a otevřeli si zde své malé obchůdky, které všichni dobře známe z dnešní doby. K některým z nich jsem chodívala nakupovat již dlouho předtím, než spatřil světlo světa projekt „Slova“. Při nákupu jsem se s nimi, zejména se ženami, často zapovídala o životě u nás a jejich osudech. Věděla jsem základní věci o jejich rodinách, jak se jmenují, kolik mají dětí... Proto mi přišlo přirozené, že bych je jako minoritní skupinu pro projekt oslovila.

Je všeobecně známo, že Vietnamci žijí ve velmi uzavřené komunitě, jak se ti podařilo „prorazit“ bariéry?

O tom, jak moc je propojený život Vietnamců s jejich komunitou a jejími složitými a propletenými strukturami, nemá většina z nás vůbec představu. Také tady jsem při snaze do komunity více proniknout vycházela z naší „české“ myšlenky. Uvažovala jsem tak, že když naši lidé odcházeli z republiky za prací, snažili se spolu držet, spolupracovali, podporovali se, ale na druhé straně se snažili být v přátelském kontaktu s obyvateli hostitelské země. Proto mě zarazilo, když jsem se například dozvěděla, že jeden z obchůdků bude muset ukončit svou činnost, protože není schopen utáhnout nájem. Pronájemce i nájemce byli však oba Vietnamci. Nebo když jsem potřebovala rychle předat informace o nějaké aktivitě a požádala je, jestli by toto nemohli vyřídit kolegům, kteří prodávali jen ve vedlejší ulici. Pochopila jsem, že to neudělají. Neptejte se mě ale proč. Dodnes neznám odpověď. Spíše jen dohady. Vzpomínám si, jak jsem byla na počátku projektu zoufalá, protože naše nabídky aktivit, které projekt nabízel, se setkávaly s naprostým odmítáním. Musím upřesnit, že jsem osobně obcházela všechny Vietnamce, kteří ve městě pracují. Propagační a informační materiály jsme měli přeloženy do vietnamštiny. Nechtěli si letáček ani vzít, ani s námi mluvit. Nejčastější odpovědí bylo známé „Nerozumím česky“ nebo „Nemám čas“. Průlomem byl až nápad, zapojit do projektu jednu velmi komunikativní Vietnamku, které se zde narodily dvě děti. Její osobní přímluva u ostatních zabrala a poté se některé aktivity začaly plnit Vietnamci.

Myslíš, že lze vystihnout u Vietnamců určité odlišnosti, na které je třeba dávat pozor, aby člověk předem nevytvořil společenské faux pas?

Našinec by se hlavně neměl nechat znát úsměvem, pokyvováním hlavy a přitakávaním: „Ano, ano.“ Toto dělají Vietnamci vždy, přestože nesouhlasí, nerozumí apod. Je třeba se několikrát ujistit, jestli jste si opravdu dobře rozuměli. Přirozené je pro ně také poněkud rozvolněné vnímání času. Tedy nemůžeme se zlobit, že na dohodnutou schůzku přijdou klidně o půl hodiny později. Mnoho z nich také nepije alkohol. Na vánoční besídce jsme nabízel vánoční punč a medovinu a k našemu údivu nikdo z nich neochutnal.

Jakých programů se Vietnamští návštěvníci nejraději účastnili?

Výuku českého jazyka pro cizince jsme do projektu zařadili zejména proto, že proběhla informace o nutnosti jazykové

zkoušky cizinců z ČJ v souvislosti s trvalým pobytem na našem území. Mysleli jsme si, že o tuto aktivitu bude logicky velký zájem. Mnoho z nich nám však s potutelným úsměvem odpovědělo, že výuku nepotřebují. Nicméně – kurz se nakonec naplnil. Když se pak chýlil projekt ke konci, ptali se účastníci, zda budou kurzy jazyka českého i nadále v nabídce našeho centra. Jazyková zkouška je vůbec nezajímala, prostě je tato aktivita opravdu bavila. Obecně ale měli zájem nejvíce o programy, kterých se účastnily i jejich děti. Víkendová odpoledne s programem, plavání dětí, výlet.

Mluvíte s lidmi z vietnamské komunity o problémech, které je u nás nejvíce trápí? Svěřili se někdy s tím, co by jim pomohlo, aby se u nás cítili více doma, případně mají vůbec potřebu „zapadnout“ mezi „našince“?

Jak jsem již říkala v úvodu, strávila jsem hovory s Vietnamci mnoho času, a to nejen během projektu. Obecně si stěžují velmi málo. Není to v jejich povaze. To je spíše české hobby. Na druhé straně jsem také nikdy necítila, že by toužili po větším splynutí s českou komunitou. Oni si opravdu žijí ve své skupině a mají pocit, že „co se doma uvaří, to se doma sní“. Existují tam jakési „klany“, které fungují v určitých úrovních a ty jim zajišťují vše, co je potřeba. Trošku bych to přirovnala k mraveništi – všichni mají svůj úkol a svou práci. I to tempo je podobné (řečeno s úsměvem). Občas si jen trošku postesklí nad pohrdavým a přehlíživým chováním Čechů, kteří přijdou nakupovat. Automatické tykání Vietnamcům – to je velký český nešvar. Žádnému jinému člověku, ani cizí národnosti byste ihned netykali... Češi se občas v obchůdkách chovají způsobem: „já jsem zde doma a tak si můžu dovolit všechno“. Některé příběhy, které jsem vyslechla, byly velmi smutné. Mnoho z nich muselo nechat ve Vietnamu děti, staré rodiče. To, co zde vydělají, jde z velké části na podporu právě celé rodiny doma. Aby se mohli přijet pracovat, musí se nejprve velmi zadlužit, a proto pracují v pracovním tempu, které by asi našinec nepřežil. Prioritou je práce, až pak je rodinný život. Na volno a zábavu nezbyvá čas vůbec. I toto se zřejmě budou muset časem teprve naučit.

Z historek, které zablely, se mi vybaví například i příběh právě té vietnamské mladé maminky, která nám velmi pomohla projekt mezi ostatními Vietnamci rozjet. V kurzu češtiny si vedla velmi dobře. Učitelka jí chválila, pomáhala i ostatním. Pak ovšem najednou přestala docházet vůbec. Když jsem ji navštívila, slyšela jsem od ní obvyklé „nemám čas“ a to v překladu znamená, že je něco špatně. Po čase jsem se dozvěděla, že její manžel neunesl, že je v kurzech češtiny tak šikovná a že se čím dál více angažuje v projektu. Jednoduše z mužské ješitnosti jí spolupráci s námi zakázal. K milým vzpomínkám patří třeba moment, kdy ke mně přes celé rozlehlé ostravské Masarykovo náměstí běžel vietnamský tatínek, protože se chtěl s mnou pozdravit. Nebo když mi telefonoval jeden z bohumínských účastníků již po ukončení projektu, že potřebuje pomoci s nájemním problémem, že ví, že mu určitě pomůžu, protože jsme si to říkali při našich setkáních v centru.

Závěrem musím říct, že vietnamská komunita je opravdu odlišná. Nelze říct, jestli lepší nebo horší než ta naše. Práce

s ní mě naučila nevycházet z mých stereotypních představ o chodu věci. Tento poznatek jsem pak mnohdy uplatnila i v jiných oblastech mé práce v centru i v životě. Snažit se podívat se na věc očima jiného člověka, vyjít ze šablony našich naučených uvažování. Je mi líto, že se přes jazykovou bariéru zřejmě nikdy nedočkám odpovědi na otázky, proč je jim lépe vedle nás než s námi. Nevěří nám, nebo jsou jen tak slušní,

že nás nechtějí kritizovat a urážet, kdyby pojmenovali věci pravými jmény? Také mezi Vietnamci jsou lidé dobří a horší, s různými osudy. Medializace případů, většinou s kriminálním podtextem jim bohužel škodí jako celku. Proto si myslím, že projektů, jako byl náš, by mělo být více. Potřebujeme na sblížení více času a prostoru.

MOŽNOST INTEGRACE CIZINCŮ V RÁMCI MATEŘSKÝCH CENTER

Vdala jsem se a přišla jsem žít do České republiky v roce 2003. Začátky nebyly lehké. Byli jsme však tak nadšeni ze svého novopečeného manželství, že jsme vše přijímali statečně. Nenechali jsme se čímkoli jen tak snadno odradit. Jakékoli obtíže, a že jich na začátku nebylo málo, jsme připisovali pouze zastaralému byrokratickému systému, který tehdy ještě neodpovídal standardům Evropské unie. Nevěděla jsem, co mě v té cizí zemi čeká, ale měla jsem pevný, i když pouze jediný opěrný bod, a to svého manžela.

Abych vyjádřila jednoduše, co smíšené manželství, tj. manželství s občanem cizí země obnáší, řekla bych toto:

Láska a sebedůvěra dvou partnerů musí být tak silná, aby mohla obstát v nepříznivém prostředí; musí spolu zdolat nekonečné administrativní překážky a často také nechápavost příbuzných a přátel.

Láska a důvěra dvou partnerů musí být tak silná, aby mohla obstát při nepříznivých životních situacích, např. finanční krizi v rodině. Kvůli jazykové bariéře, mateřské dovolené, obtížnému hledání práce a nyní i ekonomické recesi se rodina často žíví pouze jedním platem. Láska a soběstačnost dvou partnerů musí být tak silná, aby jim pomohla povznést se nad každodenní problémy a přijmout je ne jako překážky, ale jako výzvy.

Najít si tady kamarády nebylo na začátku lehké, ale díky své sousedce a její příbuzné, které pracovaly v místním občanském sdružení Leccos v Českém Brodě, jsem se dozvěděla o existenci mateřských center. Myšlenka pravidelných setkání s jinými maminkami a jejich ratolestmi se mi ihned zalíbila. Začala jsem chodit do čerstvě založeného mateřského centra a za nějaký čas jsem si našla i svou první českou kamarádku, Markétu z Českého Brodu. Ačkoliv jsme se po dvou letech přestěhovali do jiného města, naše přátelství přetrvalo dodnes. Setkáváme se pravidelně se svými rodinami a naše děti se mají rády.

Po dalším přestěhování jsem se také zapojila do místního mateřského centra, tentokrát v Hostivici (okres Praha-západ). Mně a mým dětem to pomohlo rychle se přizpůsobit v novém prostředí a najít si nové přátele. Na začátku jsem se pouze účastnila programů s dětmi, později jsem sama začala nabízet jazykový kroužek pro děti a teď se pravidelně účastním tvořivých setkání s ostatními maminkami. Jsem za tuto možnost moc vděčná a kdybych se někdy vrátila žít do své rodné země, do Bulharska, ráda bych toto know – how do tamních mateřských center přenesla.

Ptám se však, kolik maminek s cizím občanstvím, trvale žijících na území České republiky, o mateřských centrech ví. V mnoha zemích, odkud tyto maminky pocházejí, taková centra neexistují. V tomto smyslu je jejich integrace v ČR obtížnější a dlouhotrvající. Mateřská centra jim ale mají co nabídnout. Je to přátelský prostor pro dobrovolná setkání lidí se společnými zájmy (přinejmenším mateřství a děti). Maminky z jiných zemí mají také co dát – obohacující může být i pouhý názor pocházející z jiné kultury a také nadhled na věci, které se někdy v české společnosti až přehnaně řeší.

Jsem už sedmý rok cizí občankou s trvalým pobytem v ČR a cítím se tady dobře integrovaná. Začala jsem se učit mluvit česky v době těhotenství. Ne že bych se nedomluvila jinými jazyky, avšak kvůli integraci. A je fakt, že v obchodě nebo u doktora se jinak než česky zpravidla nedomluvíte. Přála jsem si být integrovaná. Měla jsem i své pomocné metody např. jsem si všimla, že když mluvím se svými dětmi pouze bulharsky, nikdo si s námi nepopovídá. Cizí jazyk byl v komunikaci bariérou. Když jsem ale prohodila nějaké české slovo nebo standardní frázi, tak se někdo ze zvědavosti s námi zapovídá. Už jsme měli společný komunikační kód. Můj starší syn si na to brzo zvykl a věděl, že doma mluvíme bulharsky, ale venku česky. S mladším synem je to nyní mnohem jednodušší. Jelikož jsme už integrováni, bulharsky mluvíme jak doma, tak i mezi sebou venku. S ostatními a s tátou mluvíme česky. Pomůcky už nejsou třeba, protože kamarádky a okolí nás dobře znají a tolerují naše kulturní zvláštnosti.

Všem maminkám, které jsou na začátku své integrace v ČR, vřele doporučuji mateřská centra, kde budou přijímány a vítány. Tento pocit je tolik potřebný, když je jejich jediným opěrným bodem pouze životní partner.

Mgr. Diana Freiiová, lektorka francouzského jazyka pro předškolní děti v RC zaHRÁtko, Hostivice (Praha-západ)

ZA NAŠIMI HUMNY

NĚMECKÉ INSPIRACE

Multikulturní mateřské centrum v Mnichově

První návštěva mateřských center v Mnichově v roce 1991 nám přinesla víc než pouhou inspiraci jak založit MC. Každé centrum totiž vynikalo něčím jiným a jedno z těch pěti se hodně vymykalo, scházely se tu rodiny imigrantů (pestrá škála národností). Na počátku devadesátých let to v nás vyvolalo pocit velké exotičnosti. Ženy zahalené v šátcích nás hostily italskými lasagnemi. Zdánlivě odlišné kulturní zvyky tu nikdo neřešil. Rodiny se společně scházely a vzájemně se obohacovaly. Turecké ženy shodně s dalšími muslimskými ženami ze vzdálenějších zemí vyprávěly, že jejich manželé je nikam samotné nepouštějí, ale do mateřského centra směřjí, tam totiž cítí jistotu bezpečného prostředí.

Tehdy jsme si říkali, jak by to bylo příjemné něco takového u nás také praktikovat, ale pro koho, když u nás žije tak málo cizinců? Netušili jsme ani, jak to dopadne se zakládáním mateřských center u nás a jejich následným růstem, natož jak rychle bude cizinců u nás přibývat. Dnes můžeme z vývoje center a jejich zájmu vytvářet multikulturní zázemí pro přicházející rodiny z cizích zemí.

Senada

Bosňanku Senadu jsem poznala v Salzgitteru na přípravě doprovodného programu při světové výstavě EXPO 2000 v Hannoveru. Patřila k reemigrantům z původní Jugoslávie, pokud lze návrat do Bosny a Hercegoviny po relativně krátkém pobytu v Německu nazývat reemigrací. Z Jugoslávie odešla jako mnoho dalších po vypuknutí válečného konfliktu, aby ochránila své dítě. Jednoho dne narazila ve Stuttgartu na mateřské centrum EKIZ (Eltern- Kind –Zentrum) a našla v něm útočiště. Zapojila se do chodu centra, a když utichla válečná vřava v její rodné Bosně a Hercegovině, vrátila se domů mezi své do městečka Zavidoviči. Německé zkušenosti jí nedaly spát, až nakonec doma založila mateřské centrum. Obdobné životní osudy stály u zrodu center v Sanském Mostě i v Sarajevu.

Senada se mi svěřila s tím, že jí v mateřském centru v Německu nejvíce nadchlo to, jak spolu mohou žít lidé nejrůznějšího původu. V budování mateřských center v Bosně a Hercegovině vidí příležitost, jak obnovovat pokřivené sousedské vztahy.

Rita

Rita mne oslovila před lety během návštěvy mateřského centra EKIZ ve Stuttgartu, tedy toho MC, které se stalo oázou i pro Senadu. Když zjistila, že jsem z České republiky, byla nadšená, že si může se mnou popovídat v rodném jazyce. Češka Rita se totiž do Německa vdala v roce 1992. Vyprávěla mi, že se nakonec ocitla se synem sama, a dodala: „Eltern- Kind –Zentrum mi v životě hodně pomohlo, objevila jsem ho v době, která byla pro mne velmi těžká. Tenkrát to bylo místo, (a stále ještě je), kde se nikdy nikdo nepozastavil nad cizím přízvukem, naopak. EKIZ jsem pro mne osobně objevila „zu spät“ – tím myslím, co se týká právnických informací atd. Ale jsem ráda, že můžu pomáhat jiným maminkám (nejenom cizinkám), které se ocitnou v podobné situaci, ve které jsem byla kdysi také já. EKIZ se velice rozrostlo, v současné době jsem zde zaměstnaná a žijeme se synem z toho, co zde vydělám.“

Rut Kolínská

PŮL NA PŮL ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ŽEN A MUŽŮ

CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR (SUZ) otevřela 1. července 2009 pro veřejnost Centra na podporu integrace cizinců (CPIC) v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském a ve Zlínském kraji, 30. dubna 2010 v Karlovarském, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém kraji. CPIC byla zřízena v rámci projektů spolufinancovaných z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí. Jinými organizacemi jsou provozována obdobná centra v Ústeckém a Jihomoravském kraji.

CPIC jsou pro cizince z tzv. třetích zemí, kteří na území ČR pobývají v rámci dlouhodobého nebo trvalého pobytu. CPIC by měla být iniciátorem, organizátorem i realizátorem aktivit podporujících sociální, právní, jazykové a kulturní postavení cizinců v uvedených regionech. V každém kraji CPIC spolupracuje s krajskými a obecními úřady, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady a dalšími subjekty.

Služby jsou určeny cizincům, kteří současně:

- mají platný trvalý nebo dlouhodobý pobyt
- pocházejí z nečlenských zemí EU (tzv. „třetí země“)

Všechny **uvedené služby se mohou využívat** v Centrech v krajských městech. V případě zájmu jsou kurzy a poradenství zorganizovány kdekoli v rámci daného kraje. Tyto služby jsou zdarma.

Poskytované služby

Služby jsou nabízeny ve všech CPIC otevřených v roce 2009, v CPIC zřizovaných v roce 2010 byly jednotlivé služby postupně zaváděny. Působnost každého CPIC se snaží svými aktivitami pokrýt území celého kraje. Všechny služby jsou poskytovány zdarma.

Poradenská a informační činnost

Tato služba je poskytována jak v krajském sídle CPIC, tak během terénní práce. Tématy poradenské a informační činnosti jsou oblasti náležitosti pro pobyt, sociální pomoci a dávek, zdravotní péče a zdravotního pojištění, bydlení, vzdělávání a školství atd.

Rada a pomoc v oblastech:

- náležitosti pro pobyt
- sociální pomoc a dávky
- zdravotní péče a zdravotní pojištění
- bydlení
- pracovní trh
- vzdělávání a školství
- řešení životních událostí – narození dítěte, svatba, úmrtí blízké osoby
- kontakt na instituci, na kterou je třeba
- pomoc s vyplněním formulářů
- v případě potřeby zajištění doprovodu na úřad

Kurzy českého jazyka

Rozsah obtížnosti kurzů začíná u úplných začátečnicků a končí úroveň přibližně odpovídající zkoušce A1 Evropského

referenčního rámce jazyků. Kurzy se dělí na základní nebo intenzivní, případně specificky zaměřené na nezletilé cizince. Základní kurzy jsou koncipovány jako nízkoprahové, je možné je navštívit i jednorázově, bez předchozího přihlášení. U intenzivních kurzů na sebe jednotlivé lekce navazují, počet míst v kurzu je omezen na 15.

Základní kurz českého jazyka

naučí lépe se dorozumívat v základních situacích jako je návštěva u lékaře, na úřadě, v obchodě apod.

- určený pro klienty s minimální znalostí českého jazyka
- kurz je možné navštívit i jednorázově
- do kurzu není třeba se předem zapisovat

Intenzivní kurz českého jazyka

naučí snadnější komunikaci ve složitějších situacích, např. u pracovních pohovorů. Umožňuje přípravu na požadované jazykové zkoušky.

- určený pro klienty s pokročilejší znalostí českého jazyka; zařazení do vhodného kurzu pokročilosti určí lektor
- jednotlivé lekce na sebe navazují, je třeba docházet pravidelně
- počet míst je omezen, nutné být do kurzu předem zapsán

Právní poradenství

Poradenství je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů. Právní poradenství je úzce propojeno s poradenskou a informační činností poskytovanou pracovníky CPIC, u složitějších případů je klientovi doporučena konzultace s právníkem.

V určených hodinách je v Centru přítomen právník, se kterým se konzultuje zejména:

- pobytová a vízová problematika
- pracovní – právní vztahy

Hodiny, ve kterých je poskytováno právní poradenství, jsou uveřejněny na internetových stránkách

www.integracnicentra.cz

Na konzultace je vhodné se předem osobně nebo telefonicky objednat.

Sociokulturní kurzy

Kurzy poskytují cizincům znalosti a dovednosti nutné pro seznámení s podmínkami života v České republice, pomáhají v orientaci v sociálním, zdravotním a vzdělávacím systému. Jsou organizována pravidelná setkání s odborníky na danou problematiku, kteří cizincům poskytnou odpovídající úroveň jimi požadovaných informací.

- poskytují základní informace o ČR; o sociálním, zdravotním a vzdělávacím systému
- naučí lépe komunikovat s úřady a zaměstnavateli
- na jednoduchých příkladech a modelových situacích demonstrují, jak správně reagovat v každodenních

situacích (komunikace s místními lidmi, nakupování, objednávání si jídla v restauracích, cestování po ČR apod.)

- informují o české historii, tradicích a svátcích

Provoz internetového pracoviště a knihovny

Každé CPIC je vybaveno třemi počítači, přístupnými cizincům během otevíracích hodin, dále knihovnou, kde si klienti mohou zapůjčit noviny a knihy v anglickém, francouzském, ruském, ukrajinském a vietnamském jazyce. Pracovníci komukoliv rádi pomohou s ovládním PC nebo Internetu, jsou-li o to požádáni.

- možnost využití bezplatného přístupu k internetu
- rychlý přístup k aktuálním informacím, např. nabídkám práce či bydlení
- v knihovně jsou k dispozici noviny a časopisy v Aj, Fj, Rj, ukrajinštině, vietnamštině nebo čínštině

SEZNAM CENTER NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ S KONTAKTY

JIHOČESKÝ KRAJ

Mgr. Markéta Jindrová

vedoucí centra

Kněžskodvorská 2296,
370 04 České Budějovice

Tel.: + 420 387 202 508

Fax.: + 420 387 735 285

E-mail: icceskebudejovice@suz.cz

Tel.: +420 596 112 626

Fax.: +420 596 112 124

ICQ: (600-235-100)

Skype: (cpic_ostrava)

E-mail: icostrava@suz.cz

OLOMOUCKÝ KRAJ

Mgr. Jan Mochťák

vedoucí centra

Tř. Kosmonautů 1085/6,
779 00 Olomouc

Tel.: +420 585 204 686

Fax.: +420 585 242 383

E-mail: icolomouc@suz.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

Mgr. Ivona Baklíková

vedoucí centra

Boženy Němcové 2625,
530 02 Pardubice

Tel.: +420 466 736 124

Fax.: +420 466 952 066

E-mail: icpardubice@suz.cz

PLZEŇSKÝ KRAJ

Mgr. Zuzana Sermešová

vedoucí centra

Resslova 14, 301 00 Plzeň

Tel.: +420 974 320 780

Tel.: +420 377 223 157

E-mail: icplzen@suz.cz

ZLÍNSKÝ KRAJ

Bc. Bernard Šulák

vedoucí centra

Lorencova 3791, 760 01 Zlín

Tel.: +420 577 018 651

Tel.: +420 725 148 515

E-mail: iczlin@suz.cz

Ostatní centra spolufinancována z EIF

(EIF = Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí)

ÚSTECKÝ KRAJ

Centrum na podporu integrace státních příslušníků třetích zemí v Ústeckém kraji

Poradna pro integraci, o. s.

Velká Hradební 33,
400 21 Ústí nad Labem

Tel.: + 420 475 216 536

www.centrumcizincu.cz

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Mezírka 1, 602 00 Brno

Tel.: + 420 533 433 540

www.cizinciymk.cz

KARLOVARSKÝ KRAJ

Pavína Hanková

vedoucí centra

Závodu Míru 876/3a,
360 17 Karlovy Vary

Tel.: +420 353 892 559

Fax.: + 420 353 892 560

E-mail: ickarlovyvary@suz.cz

LIBERECKÝ KRAJ

Petra Sovová, DiS

vedoucí centra

Hanychovská 622, 460 10 Liberec

Tel.: +420 482 313 064

Fax.: + 420 482 313 825

E-mail: icliberec@suz.cz

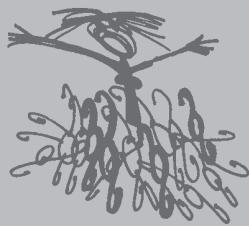
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Bc. Kamil Vývoda

vedoucí centra

Českosobotská 2227/7, 702 00 Ostrava

ŽENA MEZI PARAGRAFY, ROZUMEM A CITEM...

POBYTY V ČESKÉ REPUBLICE

Přehled jednotlivých druhů pobytu

Problematiku podmínek vstupu a následného pobytu cizinců na území České republiky upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

Tento zákon rozlišuje dva základní typy pobytů: • pobyty přechodné • pobyt trvalý

Přechodný pobyt cizinců

a) **bez víza** - seznam tzv. třetích zemí (států, které nejsou členy Evropské unie), jejichž státní příslušníci nepotřebují ke krátkodobému turistickému pobytu na území Evropské unie vízum, je obsažen v nařízení Rady (ES) č. 539/2001; jedná se o cca 30 států;

b) **na základě krátkodobého víza** - uvedené nařízení obsahuje rovněž seznam států, jejichž státní příslušníci vízum ke krátkodobému pobytu naopak potřebují; zákon o pobytu cizinců upravuje 2 druhy krátkodobých víz:

1. **letištní vízum** - žádá o něj cizinec, který z důvodů přestupu na jiný letecký spoj je nucen pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště; ne každý cizinec s vízovou povinností má povinnost mít pro pobyt v tranzitním prostoru letištní vízum, tato povinnost se vztahuje na státní příslušníky cca 40 zemí (viz vyhláška č. 446/2005 Sb.)

2. **vízum k pobytu do 90 dnů** (vízum typu C) - toto vízum opravňuje k pobytu na území ČR v délce max. 3 měsíce, konkrétní doba pobytu závisí na požadavku cizince a rozhodnutí zastupitelského úřadu (je třeba rozlišovat dobu platnosti víza a dobu povoleného pobytu, vízum může být platné až dva roky, celková doba pobytu na území ale nesmí překročit 3 měsíce, oba údaje jsou uvedeny na vízu); o vízum cizinec žádá na zastupitelském úřadu a k žádosti vždy musí doložit účel svého pobytu (např. turistika, pozvání, krátkodobé zaměstnání, sport, kultura atd.); pobyt na vízum do 90 dnů nelze prodloužovat na dobu delší než 3 měsíce, před skončením stanovené doby pobytu je cizinec povinen vycestovat, nelze tedy přicestovat na území na krátkodobé vízum a následně zde žádat o vízum dlouhodobé nebo o povolení k dlouhodobému pobytu, takové žádosti musí být opět podány na zastupitelském úřadu České republiky v zahraničí; zastupitelský úřad zpravidla udělí toto vízum jako tzv. jednotné schengenské vízum, což znamená, že cizinec je po dobu uvedenou ve vízu oprávněn pohybovat se jako turista po celém území Schengenu, nikoli cestovat pouze do ČR (na vízu je v těchto případech uvedeno „Platí pro státy schengenu“)

c) **na základě dlouhodobého víza** (vízum k pobytu nad 90 dnů, vízum typu D) - o toto vízum žádá cizinec na zastupitelském úřadu, pokud hodlá na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce; přestože se žádost o toto vízum podává na zastupitelském úřadu, rozhoduje o ní inspektorát cizinecké policie příslušný podle místa předpokládaného pobytu, k žádosti je cizinec povinen doložit účel pobytu

d) **na základě povolení k dlouhodobému pobytu** - o toto povolení cizinec žádá, pokud již na území pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů a má v úmyslu zde dále pobývat po dobu delší než jeden rok, zároveň musí trvat stejný účel jeho pobytu (nelze tedy mít např. vízum za účelem zaměstnání a o dlouhodobý pobyt žádat za účelem živnostenského podnikání); žádost o povolení k dlouhodobému pobytu podává cizinec na inspektorátu cizinecké policie příslušném podle místa jeho pobytu, žádost je povinen podat nejdříve 120 a nejpозději 14 dnů před uplynutím platnosti víza k pobytu nad 90 dnů; v některých případech může cizinec žádat o povolení k dlouhodobému pobytu bez toho, že by předtím v ČR pobýval na vízum, žádost v tomto případě podává na zastupitelském úřadu (jedná se např. o dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny, za účelem studia, za účelem vědeckého výzkumu)

e) **na základě výjezdního příkazu** - výjezdní příkaz je specifické pobytové oprávnění, které cizinecká policie uděluje např. v situaci, kdy zamítne žádost o povolení k dlouhodobému pobytu nebo žádost o jeho prodloužení; aby zde v takových případech cizinec nezůstal nelegálně, policie mu udělí výjezdní příkaz, který ho opravňuje k pobytu nejdéle na dobu 60 dnů (v závislosti na rozhodnutí cizinecké policie může být i podstatně kratší), během této doby si cizinec vyřídí neodkladné záležitosti a musí vycestovat

Uvedené členění přechodných pobytů se netýká občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků. Občané Evropské unie žádají o potvrzení o přechodném pobytu (na území však mohou pobývat i bez tohoto potvrzení), rodinní příslušníci pak žádají o povolení k přechodnému pobytu.

Povolení k trvalému pobytu

O povolení k trvalému pobytu může cizinec žádat zpravidla po pěti letech předchozího pobytu na základě víza k pobytu nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu. Trvalý pobyt představuje nejvýhodnější pobytový režim a svému držiteli zaručuje většinu práv ve stejném rozsahu, jako mají čeští občané. Cizinec s trvalým pobytem je pojištěncem v rámci veřejného zdravotního pojištění, může být zaměstnán bez povolení k zaměstnání, má nárok na sociální dávky atd., nemůže ale sloužit v bezpečnostních sborech či Armádě ČR, nemá volební právo a rovněž nemůže čerpat těch výhod vyplývajících z členství ČR v Evropské unii, které se týkají pouze občanů EU nebo jejich rodinných příslušníků.

Informace byly čerpány z materiálu, který naleznete ke stažení na <http://www.cizinci.cz>

VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ

OTEVŘENO PRO VŠECHNY

Metodické navedení

Českou kotlinou uprostřed Evropy procházely a křížovaly ji mnohé cesty od východu na západ a z jihu na sever. Procházející či přicházející vnášeli prvky cizích kultur a s nadsázkou lze říct, že už prvobytně pospolná společnost byla u nás multikulturní. Pravdou zůstává, že zásadní vliv na složení obyvatel u nás měly teprve velké migrační vlny, jako bylo období kolonizace ve 13. až 15. století a občanské války v 16. a 17. století.

Populace Československé republiky při svém vzniku v roce 1918 čítala kromě Čechů a Slováků několik menšin, kromě početných Němců to byli i Rusíni, Maďaři, Židé, Poláci a další národnosti. Druhá světová válka a její následky druhé světové války přivodily nechvalné „etnické čištění“. Do roku 1989 kromě uprchlíků z Řecka a pracovníků a studentů především z Kuby a Vietnamu nedošlo k výrazné imigraci.

Po roce 1989 se celková situace z hlediska soužití různých kulturních skupin radikálně změnila. Hranice se otevřely, lidé mohli začít snadněji cestovat, učit se jazyky, studovat v zahraničí. Česká republika se stala přitažlivou pro nejrůznější firmy z nejrůznějších zemí a stala se atraktivní rovněž pro legální a ilegální přistěhovalectví. Zdánlivě monokulturní společenství se proměnilo v pestrý multikulturní směs lidí a je na nás, jak se dokážeme s tímto fenoménem vypořádat.

O pohybu i zakotvení cizinců v České republice vypovídají i statistická data (*).

Mateřská centra svojí podstatou nabízejí bezpečné prostředí pro přirozenou integraci mnohých specifických skupin. Rodiče, zejména matky totiž spojuje jedno velké téma rodičovství. Matky na celém světě sledují život kolem sebe a jeho podmínky především očima svých dětí, tedy jejich zájmem a potřebami a bezpečím. To je „jazyk“, který dokáže překlenout všechny bariéry.

TEORETICKÁ PŘÍPRAVA

Nezáleží na tom, jakou cestou se do mateřského centra cizinci dostanou, jestli to bude náhoda nebo se cíleně zaměříme na jejich vyhledávání přes nevládní organizace a známé. V každém případě je dobré se blíže seznámit s problematikou migrace a integrace. Jakkoliv srdce sehrává důležitou roli v zapojování cizinců do života center, není dobré podceňovat data o cizincích v České republice, jejich analýzy, legislativní podmínky cizinců u nás a pak také informace o zemích původu těch, kdo k nám přicházejí. Základní politické a kulturní podmínky v jejich domovské zemi.

V dnešní „elektronické“ době není problém si většinu potřebných informací najít na internetu. Doporučujeme do problematiky nahlédnout, ale nenechat se jí zahltnout (*).

Dnes už je také možné najít zajímavou literaturu, která nám přiblíží historické důvody migrace, umožní lepší orientaci na poli integrace... Dostupné jsou dnes i mnohé didaktické pomůcky jazykové výuky cizinců (*).

JAK OTEVŘÍT MATEŘSKÉ CENTRUM VŠEM

Přirozená cesta

Každé mateřské centrum je (by mělo být) docela přirozeně otevřeno pro všechny. Garancí Sítě mateřských center se členská centra zavazují, že jsou otevřená a dostupná všem sociálním skupinám bez ohledu na původ a smýšlení. Díky tomu se do center nahodile dostávají i cizinci, jednak zcela náhodně a pak prostřednictvím přátel, známých či sousedů. Oni nabízejí první kontakt a zvou k návštěvě centra. V těchto případech se kontakt s nimi navazuje snadněji a oni pak mohou sami dál zvát své známé krajany případně známé z jiných zemí.

Cílená cesta

Mateřská centra, která se rozhodnou „vyjít ven“ a cíleně vyhledávat a zapojovat cizince do svých aktivit, mají před sebou trochu složitější cestu. Kdo se osmělí, může oslovovat i na ulici případně tam, kde jsou cizinci koncentrováni (například tržiště). Pomocí jim mohou jak Centra pro integraci cizinců, tak například i krajanské spolky a především se nabízí možnost využívat jejich vlastní síť příbuzných a známých. Cílená cesta vyžaduje chuť, trpělivost a kus odvahy. A pak také je dobré mít při ruce někoho, kdo ovládá jazyk dané skupiny. Znalost angličtiny často nestačí. Bohatě zkušenosti získala Petra Kalichová z mateřského centra Bobeš v Bohumíně (viz článek: Je jim lépe vedle nás než s námi? v kapitole Jak se žije v mateřských centrech).

PŘÍPRAVA MATEŘSKÉHO CENTRA

Pocit vítaného

Důležitou roli pro každého návštěvníka mateřského centra sehrává pocit vítaného, proto rozhodnutí zaměřit se na práci s cizinci není záležitostí pouze aktivního týmu v mateřském centru. Běžní „domácí“ návštěvníci mateřského centra by měli být s tímto záměrem seznámeni, neměli by být zaskočeni „hotovou věcí“. Informace by přinejmenším měla viset na nástěnce, měla by být zveřejněna v letáku i na webových stránkách. Vyplatí se také uspořádat přednášku či seminář, kde představíme konkrétní migranty a naši návštěvníci se mohou s nimi více seznámit na základě rozhovorů, případně se vyplatí cíleně pracovat s možnými obavami a nejistotami „domácích“ návštěvníků prostřednictvím osobních promluv a podobně.

Tým, v jehož kompetenci bude práce s migranty, potřebuje mít zodpovědnou osobu za šíření informací o programech s migranty mezi domácí návštěvníky.

První kroky každého nového návštěvníka provází v centru služba, seznámí je s celkovým děním v centru, co je možné a co není, aby se mohli v centru cítit jako doma. Návštěvníci z řad cizinců potřebují pozornost ještě větší, potřebují získat pocit bezpečí. Na těch, kdo poskytují denní službu, bude hodně záležet, proto by měli být pečlivě zavedeni do své role. Denní služba by měla zpočátku sehrávat jakéhosi šerpu, který bude nově příchozí provázet.

Nesmíme podcenit ani různé sociokulturní rozdíly např. v toaletě, stravování, uvítacích rituálech – co je pro nás přirozené, může být pro cizince nepřijatelné a naopak. I tyto situace by proto měla osoba, která bude centrem provázet, mít promyšlené a komunikačně zvládnuté.

Jazyková výbava

Jakkoliv dorozumění není závislé jen na slovech, přesto právě slova usnadňují komunikaci.

Startovním jazykem v komunikaci s cizinci bývá angličtina, proto je ideální, když denní služba nemá problém s užíváním angličtiny. Není však na škodu vybavit ji přeloženými informacemi. Orientaci v centru rovněž usnadní dvojjazyčné nápisy, leták v angličtině a také by měli mít cizinci možnost najít na webových stránkách základní informace o centru a nabídce programů.

Angličtina se dnes stala běžným dorozumivacím jazykem, přesto není dobré se spoléhat jen na ni. Pokud předem počítáme s návštěvníky z konkrétní země, vyplatí se vyhledat pomoc těch, kdo jazyk dané země ovládají a pořídit překlad základních informací.

Dnes se určitě také vyplatí oprášit či učit ruštinu, rusky se dorozumí velká část cizinců.

Pokud se centrum rozhodne cíleně zaměřit na konkrétní národnost, mělo by být samozřejmostí znát alespoň pár základních slovíček (děkuji, dobrý den, ...). Nic nepotěší cizince více, než zaslechnout v cizí zemi svou řeč – jako komunikační můstek mezi dvěma stranami národů.

V nouzi, kdy nemáme na blízku člověka, který daný jazyk ovládá, poslouží docela dobře i internetový „překladač“ v google: <http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs/vi>

Kulturní, historické a politické zázemí země původu

Všichni známe rčení „jiný kraj, jiný mrav“. Znalost prostředí, ze kterého k nám lidé přicházejí, pomůže předejít problémům ve vzájemném pochopení. To, co se nám zdá samozřejmé, nemusí naši hosté vnímat stejně. Někdy stačí nedělat závěry ze vzniklé situace, která nás uvede do rozpaků, ale v klidu hledat vysvětlení a velmi citlivě o tom hovořit.

Nemělo by nás například zaskočit, že návštěvník odmítne pohoštění, které je připraveno v duchu českých tradic, ale je z vepřového masa, či neochutná výborný, ale alkoholický vánoční punč. Naopak – pokud máme situaci zmapovanou předem, vyhneme se tak případným trapasům jak na straně hostitele, tak hosta.

PROGRAMOVÁ ŠKÁLA

Mateřská centra se stávají přitažlivými pro cizince už jen proto, že tam mohou být společně s dětmi a poznávat starousedlíky, podobně jak to bývá u domácích návštěvníků. Na základě rozhovorů s nimi pak mohou vznikat nápady na nejrůznější programy, jejich zájmům je dobré vyjít vstříc a respektovat je.

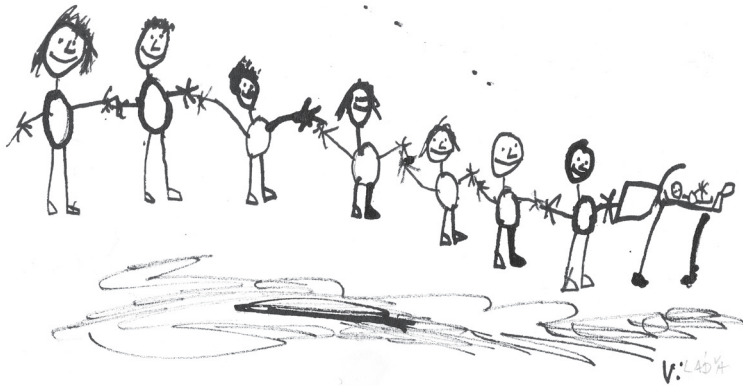
Obecně je možné speciální nabídku kromě běžných návštěv společenství centra rozdělit na tři základní okruhy:

1. Společné programy s cizinci
2. Poradenství, konzultace a sdílení otázek každodenního života
3. Programy pro cizince

Časem však – podobně jako to bývá u českých návštěvníků i návštěvníků – mohou i cizinci nabídnout své služby jako dobrovolníci a nakonec se pro ně může najít placená práce. S takovými se běžně setkáme v Německu (viz článek Německá inspirace v kapitole Za našimi humny), ale už se začínají objevovat také v českých centrech. České příklady najdete v článcích v kapitole Jak se žije v mateřských centrech.

Společné programy s cizinci

Cílem těchto programů je vzájemné poznávání. Nabízí se setkání s programy zaměřenými na kulturu a tradiční zvyky jednotlivých zemí, odkud cizinci pocházejí, včetně kulinářských ochutnávek, dětských her nebo učení lidových písní. Bohatě zkušenosti s podobnými programy mají mateřská centra zapojená do projektu Slova nejsou důležitá v Moravskoslezském kraji.

Cizince naopak zajímá, jak se žije u nás. Pak je dobré zapojovat je do činností center zaměřených na události kalendářního roku jako jsou například tradiční zvyky spojené s Vánoci nebo Velikonoci, ale nabízí se i další, třeba vynášení smrtky, čištění studánek, svatomartinská světla, nebo Mikuláš. Jedná se o oběžné programy, návštěvníci z jiných zemí však budou potřebovat „přuvodce“, který jim bude přibližovat původ zvyků či jejich význam.

Poradenství, konzultace a sdílení otázek každodenního života

Z dotazníkového šetření mezi cizinci, kteří navštěvují mateřská centra, vyplynulo přání, a sice mít možnost získávat zde informace spojené s všedním životem. Nestačí jim pouhý leták či odkaz na webové stránky. Měli by zájem probrat svoji situaci s někým, kdo by jim podmínky a možnosti života u nás v klidu detailně vysvětlil tak, aby měli možnost vše řádně pochopit. Potřebují s někým sdílet své zážitky se životem v nových podmínkách, kterým často nerozumí. Hodně migrantů uvítá psychoterapii, většinou však nemají peníze na zaplacení. Vyplatí se na to myslet při psaní projektu, neboť ani psychologové nemohou dělat vše zdarma. Blíže informace a zkušenosti můžete získat v organizaci Inbáze Berkat (<http://www.inbaze.cz>).

Přípravu a realizaci této programové oblasti usnadní spolupráce s Centry integrace cizinců (jejich seznam je uveden v kapitole Žena mezi paragrafy, rozumem a citem).

Programy pro cizince

Sem patří především klubová setkávání rodin (zejména žen s malými dětmi) ze stejné země původu a výuka češtiny, ale i výuka rodného jazyka pro malé děti. Integrace v sobě totiž nese i potřebu uchování a posilování vlastní identity. Větší děti obvykle rodný jazyk ovládají, ale neumějí psát.

Navíc kolik příležitostí mají návštěvníci z jiných zemí k osobnímu sdílení nových zkušeností v cizím prostředí? Prostor a čas v mateřském centru jim to může dopřát.

Dobrou inspirací mohou být i zkušenosti Rady pro uprchlíky nebo organizace Inbáze s takzvanými ženskými skupinami, kdy se scházejí samotné ženy a společně sdílejí své zkušenosti, program zahrnuje také společné kreativní tvoření.

Jeden praktický příklad za všechny pochází z odpovědi mateřského centra Skřitek v Poděbradech v dotazníkovém šetření Síť MC, svůj plán, jak se stát multikulturní, shrnují docela výstižně:

Do budoucna bychom chtěli, aby se naše MC stalo „Multikulturním mateřským centrem“, kde by docházelo k zapojení dětí s odlišným kulturním, etnickým a sociálním zázemím do vzdělávacího projektu prostřednictvím volnočasových aktivit. Ve spolupráci s PPP (pedagogicko-psychologickou poradnou), mateřskými školami a základními školami chceme vytvořit program, který bude naplňovat myšlenku integrace minoritních skupin. Zároveň chceme zapojit děti ze sociálně znevýhodněných rodin, děti z kulturně odlišného prostředí, děti cizinců z mimoevropských států žijících v našem městě a jeho okolí do dění našeho MC. Umožníme jim zúčastnit se aktivně našeho pravidelného programu, jednorázových akcí a dáme jim pocit souvazečnosti v naší komunitě. Postupně se je budeme snažit zapojit i aktivně především cestou her, prožitků a zkušeností s využitím různých podnětů. Svým zaměřením chceme působit na širokou veřejnost a naším cílem je specifikovat rozsah aktivit na část našeho mikroregionu a to na Poděbrady a blízké okolí. Naše MC se snaží spolupracovat s populací a organizacemi v rámci kraje a prostřednictvím Síť MC i v rámci celé ČR. Jsme si však vědomi, že přímý vliv na dění máme právě v našem městě a okolí. Budeme spolupracovat s místní samosprávou a místními organizacemi a dalšími partnery při naplňování cílů našeho mateřského centra. Podpora místní komunity je velmi důležitá pro naši činnost do budoucna.

FINANČNÍ ZDROJE

Vlastní podíl

Mnohé programy nemusejí vyžadovat velké finanční zdroje, je možné je pořídít stejným způsobem jako se to děje běžně v mateřských centrech, totiž že náklady pokrývají účastnické příspěvky.

Jakkoliv se nabízí motivace účastníků k vlastnímu podílu na pokrytí výdajů, nelze však počítat, že vše půjde hradit svépomocně. Zejména překlady a další odborné služby obnášejí sumy, na které vlastní finanční zdroje většinou nestačí.

Nesmíme rovněž zapomenout, že většina cizinců nemívá dost peněz a stydí se o tom hovořit. Tak jak bylo napsáno výše, můžeme jim nabídnout, aby se podíleli na práci, a možná se z nich stanou spolehliví spolupracovníci.

Firemní fundraising

Oblast integrace cizinců by mohla oslovit zejména nadnárodní firmy. Společenská zodpovědnost firem sice v českém prostředí značně pokulhává za běžným přístupem v jiných zemích, přesto záleží na nás samotných, zda se je budeme snažit oslovit a zda se nám podaří je do integračních programů zapojit. Ostatně díky působení velkých nadnárodních firem k nám přicházejí mnozí cizinci, kterým se Česká republika stává přechodným domovem.

Projekty

Integrace cizinců rovněž bývá občas tématem vypisovaných výzev státních i soukromých dotačních programů.

SLOVO ZÁVĚREM

Povzbuzení Petry Kalichové:

Centra, která se rozhodnou realizovat multikulturní programy čeká otevření nové komnaty, protože cesta práce s cizinci je především práce s námi samotnými. Jak dokážeme přijmout odlišnost, jak dokážeme přizpůsobit naše záměry skutečným přáním jiných lidí. Nakořik jsme ovlivněni sociální šablonou, do které máme zahrnuty představy o cizincích. Některá poznání nás mohou zaskočit nepříjemně, v některých najdeme pomyslné drahokamy, které nás obohatí pro náš celý další život.

Metodické navedení sestavila Rut Kolínská za vydatné pomoci Petry Kalichové a Věry Roubalové.

Statistická data

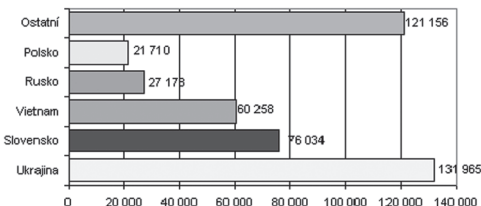
Počet cizinců v ČR podle aktuálních údajů

K 31. 5. 2010 Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR v České republice evidovalo 426 749 cizinců, z toho 184 724 cizinců s trvalým pobytem, 242 025 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů (tj. přechodné pobyty občanů EU a jejich rodinných příslušníků, dále víza nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu občanů zemí mimo-EU).

K 31. 5. 2010 byli v ČR nejčastěji zastoupeni občané Ukrajiny (128 636 osob, 30 %) a Slovenska (71.392 osob, 17 %). Dále následovala státní občanství: Vietnam (60 931 osob, 14 %), Rusko (31 037 osob, 7 %) a Polsko (18 572 osob, 4 %).

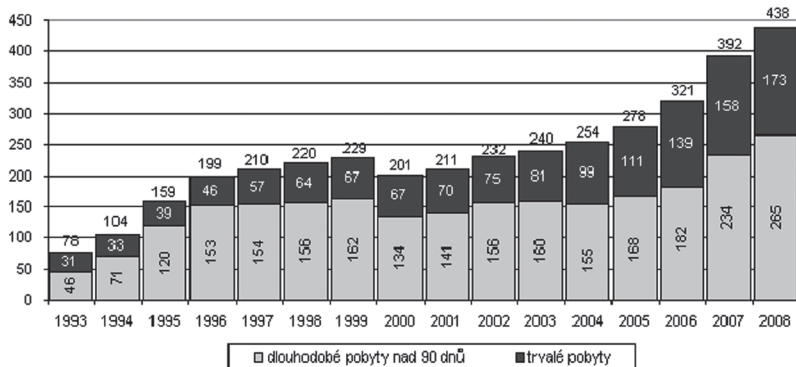
5 nejčetnějších státních občanství cizinců v ČR – k 31. 12. 2008

předběžné údaje (Pramen: RS CP MV ČR)

Vývoj počtu cizinců s pobyty trvalými a dlouhodobými pobyty nad 90 dní v ČR 1993 – 2008 (31. 12.)

předběžné údaje (Pramen: RS CP MV ČR)

2 Odkazy na webové stránky

Souhrnné informace o výzkumných projektech k dané problematice realizovaných v průběhu devadesátých let až do roku 2007, včetně úplných textů závěrečných zpráv a přehledu materiálů zabývajících se problematikou integrace cizinců najdete na stránkách MPSV: <http://www.cizinci.cz/clanek.php?l=1&id=30>

Marie Jelínková: Cizinci v regionech ČR

Datově analytická publikace Cizinci v regionech, vytvořená s cílem podpořit tvorbu integrační politiky v jednotlivých krajích, se zaměřuje na základní informace o cizincích v ČR především na úrovni jednotlivých krajů, bývalých okresů a správních obvodů obcí. Tato data jsou porovnávána v souhrnných tabulkách a s důrazem na podobnosti či rozdílnosti jednotlivých krajů analyzována

<http://www.migrationonline.cz/e-knihovna/?x=1956973>

InBáze Berkat

Posláním komunitního centra InBáze je pomáhat migrantům v obtížných životních situacích a vytvářet otevřený a bezpečný prostor pro vzájemné poznávání lidí různých kultur. InBáze Berkat o. s. se v České republice věnuje integračním aktivitám v rámci komunitních a sociálních programů pro migranty a českou veřejnost, které jsou realizovány v komunitním centru InBáze v Praze a komunitním centru Rakovice v jihočeském kraji. V Čechách InBáze Berkat uskutečňuje především projekt komunitního centra pro rodinu Doezl v Gрозném. Aktivitu InBáze Berkat vycházejí z práce občanského sdružení Berkat které se v průběhu roku 2010 rozdělilo na dvě organizace na O. s. Berkat (projekty v Afghánistánu) a InBázi Berkat o. s. (projekty v ČR a Čečensku). Více na: www.berkat.cz.

Cenné informace najdete také na stránkách **IOM** (International Organization of Migration - mezinárodní organizace, vznikla v roce 1951): <http://www.iom.cz/vod>

Mighealth

Oblast zdraví, zdravotní péči a další relevantní témata týkající se migrantů a menšin v ČR přibližují stránky: http://www.mighealth.net/cz/index.php/Hlavn%C3%AD_strana

3 Publikace

Sociální integrace přistěhovalců v České republice

Autor: Miroslava Rákoszyová, Robert Trbola (eds.)

Vydavatel: SLON – Sociologické nakladatelství

Stručný obsah: Kniha mapuje proces sociální integrace, zejména integrace na pracovním trhu. Čerpá ze souboru více než 250 kvalitativních rozhovorů s přistěhovalci žijícími dlouhodobě v ČR. Různé aspekty procesu integrace do života hostitelské společnosti jsou zpracovány formou dílčích případových studií, které jsou rozděleny do skupin podle země původu přistěhovalců. Každá ze studií představuje samostatnou kapitolu monografie a svoji pozornost věnuje sociální integraci dané skupiny v různých dimenzích tohoto procesu. Ukazuje i na společné rysy sociální integrace.

Příchozí

Autoři: Věra Roubalová, Tereza Günterová, František Kostlán

Vydavatel: G plus G

Stručný obsah: Kniha o lidech, kteří přišli do České republiky a hledají domov. V první části se můžete setkat s neobvykle podanými individuálními příběhy a příběhy uprchlíků. Terapeutka a sociální pracovnice Poradny pro uprchlíky (PPU) Věra Roubalová zde vlastními pocity dokresluje vyprávění obyvatel uprchlických táborů, (kde organizovala ženské skupiny). Vyprávění dal konečnou podobu František Kostlán, člen PPU i Centra pro otázky migrace (COM), jenž se dlouhodobě zabývá problematikou menšin v České republice a který je též autorem úvodního slova, dvou uprchlických příběhů a analýzy neonacismu a rasismu v ČR.

Druhá část publikace přináší osm příběhů o netoleranci. Vyprávějí je lidé, kteří se na vlastní kůži setkali s rasismem a xenofobií. Jsou mezi nimi cizinci i občané České republiky. Jejich povídání zaznamenala Tereza Günterová, sociální pracovnice PPU.

Teoretické a metodologické problémy evropské integrace

Autor: Vlastimil Fiala

Vydavatel: PERIPLUM

Stručný obsah: Kniha mapuje teoretické a metodologické problémy evropské integrace, zejména z pohledu evropských integračních teorií, národních zájmů a rozhodování v Evropské unii.

Integrace – znamení doby

Autor: Ján Jesenský

Vydavatel: Karolinum

Stručný obsah: Sborník z odborné konference na počest 50. výročí Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a 50. výročí vysokokoškové přípravy speciálních pedagogů. Sborník přednášek z konference je zaměřen na integraci minoritních skupin do hlavního proudu společnosti.

S vietnamskými dětmi na českých školách

Autoři: Jan Černík, Ján Ičo, Jiří Kocourek, Peter Komers, Šárka Martínková

Vydavatel: HaH

Stručný obsah: Publikace učebního a metodického materiálu je určena především pedagogickým a výchovným pracovníkům, kteří pracují s vietnamskými dětmi na českých školách, ale bude zajímavou četbou i pro veřejnost. Byla vydána v soulase s projektem koncepce integrace cizinců na území ČR, který vyšel z usnesení vlády ČR. Cílem této publikace je vybavit pedagogické pracovníky nezbytnými informacemi o Vietnamu, vietnamské kultuře a jazyce, vietnamské komunitě v ČR a základními komunikačními dovednostmi, které jsou nezbytné pro styk s příslušnými vietnamské národnosti. V poslední, čtvrté části, obsahuje publikace ukázky konkrétní práce učitele s dětmi.

Čtenáře seznamuje s prostředím, z něhož vietnamské děti pocházejí, se zeměpisnou rozlohou a přírodními podmínkami země, kulturou, zvyky a dějinami, podává informace o jazyce a písmu, o vietnamských vztazích s Českou republikou v minulosti a dnes. Pro tyto všeobecné informace bude publikace pomůckou pro ty, kteří do Vietnamu cestují, i když byla původně psána pro pedagogické pracovníky.

Kniha je bohatě vybavena ilustracemi s tradičními vietnamskými motivy. Autoři jsou zkušení odborní pracovníci vietnamisté, kteří pracují s vietnamskou komunitou v ČR.

Hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince

Autor: PhDr. Zdena Malá

Vydavatel: Jazykový střední Lingua Ludus

Stručný obsah: Kopirovatelné materiály pro zpeřnění výuky češtiny pro úplné začátečnický (úroveň A1.1). Aktivity pomáhají zábavnou formou procvičovat číslovky, časování sloves v přítomném a minulém čase a tvary akuzativu u podstatných jmen.

Čeština pro cizince

Autoři: Karla Hronová, Milada Turziková

Nakladatel: Nakladatelství FrauS, Plzeň

Stručný obsah: Učebnice češtiny je určena pro výuku zahraničních posluchačů na vysokých školách, oblíbenou je ale i v běžných kurzech češtiny pro dospělé. Poskytuje základní inventář jazykových prostředků potřebných pro dorozumění v běžných situacích každodenního praktického života, se zaměřením na využití těchto prostředků při studiu na vysoké škole. Učebnice je napsána česky, což umožňuje její využití pro studenty s různými mateřskými jazyky, jako pomůcka je v závěru knihy česko-anglicko-francouzsko-španělský slovník a pomocný slovník terminologie. Součástí učebnice je též přehled deklinace a konjugace a klíč ke cvičením.

Čeština pro malé cizince

Autor: neuveden

Nakladatel: Universum

Stručný obsah: Autorky z Německé školy v Praze připravily učebnici, ve které zúročily zkušenosti s výukou malých cizinců z německé jazykové oblasti. Výukový materiál je ovšem vhodný pro děti různých mateřských jazyků. Je odpovědí na požadavek po kvalitní metodické příručce a nabízí specifické metody výuky českého jazyka jako cizího jazyka pro malé děti. Učebnice je zároveň pracovním sešitem, do kterého děti kreslí, vybarvují, vlepují.

ZKUŠENOSTI, O KTERÝCH SE NEMLUVÍ

ALESPŇ MLUVÍM

Když jsem před šesti a půl lety dorazila do Prahy jako čerstvá studentka university, nikdy jsem si nemyslela, že se vrátím zpět do svého rodného USA téměř o rok později, a to jako vdaná žena. Česká republika mě okouzila a do mého srdce se zapsala během několika dnů. Když jsem pak potkala svého manžela, Čecha, věděla jsem s jistotou, že zde chci prožít celý svůj život.

Mé rozhodnutí žít zde navěky ovšem mou „adoptivní“ vlast hned tak nezměnilo. Mé vlastní zkušenosti napomohly tomu, že jsem stále a znovu poznávala na první pohled drobné, avšak zásadní společenské rozdíly. Svůj první kulturní šok jsem prožila při nákupu jahod v Delvítě, jahody byly kompletně zabaleny v celofánu, což mi znemožnilo jejich důkladné prohlédnutí. Obchody s potravinami, na které jsem byla zvyklá z domova, měly vždy ovoce volně uskladněné a každý zákazník si mohl rukou vybrat to, které zrovna chtěl a hlavně to, které bylo vždy čerstvé, a tak jsem předpokládala, že toto balené ovoce bylo čerstvé a mou pozornost tudíž nepotřebuje. Zlomilo mi srdce, když jsem pak zjistila opak... a má představa o „dokonalosti české země“ se pomalu ale jistě rozplývala.

Dva roky po přistání v Praze jsem se stala novopečenou maminkou, ovšem v českém jazyce jsem byla stále nováčkem! Mé jazykové dovednosti se zlepšily, až když se mi narodila dcera Magdaléna – očividně se neobejde „mít děti“ bez toho, abyste se občas nezapojili do konverzace nebo (v horším případě) do hádky s neznámým člověkem, anebo dostávali „skvělé“ rady prarodičů, kterým jsem zpočátku bohužel vůbec nerozuměla, i když se snažili mluvit všelijak (pomalu/rychle/nahlas/potichu). Postupně jsem rozuměla více slovům než větám a některé babičkovské rady jsem bud ignorovala (nasadit dceři klobouček, když je teplé počasí), nebo naopak ocenila (jak připravit čaj, který je proti „prdíčkům“).

Ale ať byla témata rozhovorů jakákoliv, byla jsem, jsem a stále budu vděčná za jakoukoliv konverzaci! Lidé v USA jsou velmi přátelští a je naprosto běžné pro úplně cizí lidi, že spolu hovoří na veřejných místech, například na záchodcích, když jej právě používají. Tak si asi každý dovede představit, jaká muka prožívám pokaždé, když cestuji veřejnou dopravou, kde nikdo s nikým nemluví. Díky bohu moje děti tento kulturní zvyk alespoň trochu porušují, protože i když si díky nim vyměňuji s okolím občas slova negativní, alespoň mluví, a to mi přináší velké potěšení a dobrý pocit.

Rebekah Šrámková, lektorka kurzů v RC Andělek Praha

ŽIJÍ V ČESKU, ALE ČEŠKA NEJSEM

Jsem maminka dvou dětí a jsem na mateřské dovolené. Žiji v České republice. Mám českou rodinu. Jsem Češka? Vlastně ne. Jak to? Tak ještě jednou... Jsem maminka dvou dětí s českým občanstvím a jsem na mateřské dovolené. Žiji v České republice od roku 2003. Mám českou rodinu, ale sama Češka nejsem. Jsem cizinka s trvalým pobytem v ČR. Jsem občanka Evropské Unie. Pocházím z východní Evropy. Jsem vlastně Bulharka. Jsem hrdá na svůj původ. Miluji svou rodinu a zemi, ve které nyní žiji. Až na jediný problém – práci!

Poslední rok si čím dál více cizinců stěžuje na zhoršení vztahu se svými českými kolegy. Proč je tomu tak? Může za to finanční krize? Pravda je taková, že Češi mají nejednoznačný vztah k cizincům. Všeobecně jsou cizinci v ČR vnímáni jako dobří, když cokoliv dávají, ale běda, když chtějí něco dostat. A co aby byli zaplacení za to, co už vykonali?...

Češi mají kladný vztah např. k turistům, protože přispívají k jejich blahobytu, tj. platí, utrácí, kupují atd. Přesto ale některým Pražákům již vadí, že se Praha kvůli turistům stala dost komerční a že nemají kam chodit na pivo, protože většina pivnic nabízí své služby za draho a je přímo určená pro turisty.

Češi mají také kladný vztah k západním Evropanům, protože v západních státech oni sami seženou lepší pracovní uplatnění. Zároveň se ale v západní Evropě musí vypořádat se svým postavením na trhu práce, protože kvůli své nedávné socialistické minulosti jsou automaticky řazeni k východním Evropanům. Sami se ale Češi nepovažují ani za západní, ani za východní Evropany, nýbrž za Středoevropany.

K východním Evropanům Češi mívají spíše negativní než pozitivní vztah. Možná i proto se od nich chtějí odlišovat. Jasně se k tomu vztahuje dobře známé historické trauma z roku 1968, ze kterého následně vyplynul odpor k Rusku, ke všemu ruskému (a v poslední době) i ukrajinskému. Na poslední jmenovanou etniku, na Rumuny a Bulhary se nahlíží jako na levnější pracovní sílu, která bere Čechům jejich místa a platy, což jim může někdy až vadit. Zároveň však Češi stále dávají přednost dovolené ve východní Evropě, tj. v Řecku, Chorvatsku a Bulharsku, protože je pro ně finančně výhodnější než v Itálii, Španělsku či Francii.

Češi chtějí, aby na ně západní Evropané nahlíželi pozitivně, a to ne jako na Východoevropany a levnější pracovní sílu, ale jako na Středoevropany. Navíc jsou sami v západní Evropě, jak už bylo řečeno, převážně kvůli práci.

K nejednoznačnému vnímání druhého, cizího etnika přispívají pracovní-právní otázky, o kterých se veřejně mluví jen málo. Když bylo pracovních míst dost, nikomu nevadilo, že tady cizinci pracují a že jsou za svou práci hodnoceni rovnocenně jako řádní čeští občané. Tehdy bylo pro Čechy výhodnější jít za prací i do ciziny. Toto byl také jeden z důsledků globalizace. Nyní, v době finanční recese, však cizincům není přáno, a to minimálně proto, že pracovních míst výrazně ubylo.

Já jsem v důsledku této globalizace také přišla do České republiky. Ne však kvůli práci. Přišla jsem sem z lásky k jednomu českému občanovi, kvůli svému manželovi, kterého jsem potkala ve východní Evropě, v Rumunsku. Vůbec této své volby nelituji, jsem tady už se svou rozrostlou rodinou velice šťastná. Tedy kromě těch pracovních záležitostí.

V podstatě se ptám, jaký je rozdíl mezi českým občanem a občanem s trvalým pobytem v České republice? Žijeme ve stejné společnosti, sdílíme tytéž životní podmínky, tj. náklady na bydlení a stravu. Platíme stejné daně, školné, zdravotní a sociální poplatky. Pracujeme ku prospěchu stejné společnosti. Pouze náš rodný jazyk je jiný, mluvíme česky s přízvukem, dále máme jinou kulturu a možná vypadáme trochu jinak. To z nás ale vůbec nedělá ani horší ani lepší, prostě jsme jiní. Jsme rovnocenní, my a ty, vy a já.

To, co vám můžeme nabídnout, je otevřené srdce a naprážená ruka k pomoci.

Přijmete ji? A co ty inzeráty na bydlení „Podnájem – psy a cizince ne!“ ???

Mgr. Diana Freiová, lektorka francouzského jazyka pro předškolní děti v RC zaHRÁTKa, Hostivice (Praha-západ)

KAGAN V ČESKÝCH LUKÁCH A HÁJÍCH

Kagan Poyraz pochází z hlavního města Turecka Ankary, žije v pražských Dejvicích a dokončuje své magisterské studium na Fakultě stavební na ČVUT v oblasti stavebních konstrukcí. Po studii by rád pracoval ve svém oboru a pokračoval v doktorandském studiu. Žije zde již čtyři roky, poprvé sem přišel v roce 2006 v rámci výměnného programu Erasmus. Kagan má českou přítelkyni a společně s ní bydlí s mladším bratrem Chaganem, který podobně jako on studuje ČVUT. Kagan velmi rád objevuje českou kulturu a některé české tradice a zvyky mu připadají legrační, např. únos nevěsty nebo cukrovinky jako dárek pro nevěstu. Rád mluví s českými lidmi, hlavně v hospůdce s lahodným českým pivem. Nejraději má ČR v létě, kdy může cestovat, užívat si přírody a fotografovat, protože fotografování je jeho velkou zálibou.

Jaké byly tvoje první pocity, když jsi přišel na cizineckou policii zde v Praze? Cítil jsi ze strany úředníků pomoc a pochopení pro tvou situaci?

Bylo to hrozné. První co jsem viděl, byla fronta čekajících lidí. Necítil jsem se pohodlně právě kvůli nim, navíc nevypadali přátelsky. Nedivím se policii, že se chová odměřeně a má jistá opatření a způsob komunikace s námi cizinci. Ale i tak si myslím, že by se měla snažit vidět mezi námi rozdíly. Například já jsem zde jako student, peníze nevydělávám, naopak je utrácím, a tím přeci stát vydělává? Myslím, že lidé, kteří sem přišli „dělat peníze“ jsou jiní než já. Přemýšlel jsem, jak by se dal systém vylepšit, když jsem čekal tu děsivou frontu na cizinecké policii a napadlo mě, že by bylo dobré, aby policie našla způsob, jak rozlišovat mezi zájmy cizinců, proč a co chtějí dělat v ČR a podle toho pak s nimi jednat a vyžadovat i určené dokumenty. A tím největším problémem nás cizinců je jazyk – úředníci mluví převážně česky a já česky samozřejmě neumím, a to je taky důvod, že jsem se musel na cizineckou policii vracet pětkrát a od rána čekat na své vízum.

Jak bys ohodnotil celý proces vedoucí k získání víza? Je něco, co tě na cizinecké policii překvapilo, když jsi zjistil, co vše musíš udělat, abys dostal vízum?

Celý proces vypadá poměrně jednoduše - jenom se musí vyplnit formulář, který je k dispozici na cizinecké policii. Problémem jsou ale pokadě detaily, na které se musím vždy dotazovat, například jsem si nebyl jistý, zda moje turecké pojištění je zde platné či neplatné atd. Ale popravdě absolvovat celý proces je jak časově, tak i psychicky náročné, protože pětihodinová čekání s lidmi, kteří vypadají jako mafie, je vyčerpávající. A potom to neustálé vysvětlování „co, proč, jak, kde ...“. To nemám rád.

Jaké máš špatné zkušenosti s cizineckou policií?

Jedinou špatnou zkušeností je již zmíněné několikahodinové čekání v mrazu a pak ještě hledání někoho, kdo mluví česko-anglicky, aby mi pomohl dorozumět se.

...a jsou nějaké dobré zkušenosti?

Když máš všechny dokumenty správně vyplněné a připravené, pak jsou na tebe většinou hodní, ale když je něco špatně, dokážou se parádně mračit ... Hodně záleží na jejich náladě.

Proč ses rozhodl žít zde v České republice?

Poprvé jsem sem přišel před čtyřmi lety jako student na výměnný pobyt Erasmus. A proč jsem si vybral Čechy a Prahu? Hmm, protože to byla jediná nabízená země v rámci Erasmusu ☺ ...

Co si myslíš o českých lidech – jsou milí, chladní, chytří, hloupí, přátelští, nepřátelští ...?

Čeští lidé jsou rozdílní. Samozřejmě to záleží na jednotlivé osobě, ale obecně mi připadají studeni. Příliš mnoho dbají na postupy a pravidla. Nemyslí na to, jak rychle dokončit práci, připadají mi jako roboti ☹. Mladší generace je ale dobrá, více přátelská.

Kde pociťuješ největší kulturní a charakterový rozdíl mezi „tureckou a českou myslí“?

Všude. Nejvíc v dopravě a v nákupních centrech ... V dopravě je rozdíl v dodržování silničních pravidel, rychlost 50km/h není v Turecku možná. Ten, kdo by jel takhle pomalu, by se nikdy nikam nedostal včas. A v nákupních centrech je jídlo totálně rozdílné a docela nechápu, proč je zelenina tak drahá? Obecně my Turci chceme mít vše vyřešené rychle a jasně, kdežto Češi zastávají dodržování určitých postupů a pravidel.

S Kaganem hovořila Zuzana Klinková

NÁPADY Z MATEŘSKÝCH CENTER PRO MATEŘSKÁ CENTRA

ARMÉNSKÁ DĚTSKÁ BÁSNIČKA

(Psaná v arménských slovech s latinou)

Nkarel em irar motik,
Mi metc katu, mknik poqrik.
Vay es inch sxal ban em arel
Vor irar mot em nkarel.
Hesa katun vra kta
Xexch mukiki seve kta.
Qani ush chi jnjem xexchin
U nkarem myus ejin.

(Český volný výklad: Dítě namalovalo kočičku a myšku na papír, ale zjistilo, že kočka a myš nejsou kamarádi a že nemohou být tak blízko u sebe, a tak si dítě myšku namalovalo na samostatný papír.)

ONE LITTLE, TWO LITTLE, THREE LITTLE WITCHES

Americká halloweenská dětská básnička

One little, two little, three little witches
Four little, five little, six little witches,
Seven little, eight little, nine little witches.
Ten witches in a row.
Ten little, nine little, eight little witches,
Seven little, six little, five little witches,
Four little, three little, two little witches.
One little witch alone!

(Český volný výklad: Básnička učí děti číselnou řadu od jedné do deseti a zpět na výčtu malých čarodějnic.)

HOPPE HOPPE REITER

Nejznámější německá říkanka pro děti

Hoppe hoppe Reiter
wenn er fällt, dann schreit er,
fällt er in den Teich,
find't ihn keiner gleich.

Hoppe hoppe Reiter
wenn er fällt, dann schreit er,
fällt er in den Graben,
fressen ihn die Raben.

Hoppe hoppe Reiter
wenn er fällt, dann schreit er,
fällt er in den Sumpf,
dann macht der Reiter... Plumps!

Foto: J. Olbort

(Poznámka: Děti se při říkance vozí na klíně jako na koníčkoví. Volný obsah: Hop hop jede rytíř na koni, když spadne křičí, když spadne do rybníka, nikdo ho jen tak nenajde; když spadne do hrobu, sežerou ho havrani, když spadne do močálu, udělá žbluňk.)

TRADIČNÍ ARMÉNSKÉ JÍDLO

– JEDNODUCHÉ A CHUTNÉ

pro 2 osoby, arménský název **Žarít**

Ingredience:

1kg brambor
2 cibule
5-7 lžic oleje
sůl - dle chuti

Příprava:

Brambory i cibuli nakrájíme na půlměsíce (3-4mm široké brambory, 2-3 mm široká cibule), orestujeme olej na pánvi a přidáme do něj brambory. Při občasném míchání brambory smažíme a po 15 minutách přidáme cibuli. Osolíme a smažíme ještě 10 minut do zlatova... a je hotovo! Hodí se jako příloha k masu i bezmasému jídlu, může se podávat s kvašenými okurkami nebo nakládaným zelím.

Dobrou chuť všem přeje Tatevik Badoyan

VIETNAMSKÉ SMAŽENÉ JARNÍ ZÁVITKY

pro více osob, vietnamský název **Nem**

Ingredience:

300g mletého vepřového masa
20g skleněných nudlí
4-5 jíadášových uch
20g polních hub
300g loupaných fazolí
36 rýžových papírů určených pro závitky o průměru 18-20 cm
150g oloupaných a čerstvých krevet
2 kachní vejce
K dochucení:
jarní cibulka
oblíbené koření
pepř
olej
syrová zelenina
dlouhé vlasové nudle

Příprava:

V lehce slané vodě smočíme oloupané krevety, osušíme je a nameleme. To samé uděláme se skleněnými nudlemi, a všemi houbami. Až houby změknou, pokrájíme je. Fazole nakrájíme na dlouhé plátky, posypeme solí a pokusíme se z nich udělat těsto. Přebytkovou vodu vždy slijeme pryč. Jarní cibulku umyjeme a pokrájíme. Všechny připravené ingredience smícháme dohromady s vepřovým mletým masem. Po důkladném promíchání přidáme kachní vejce, koření, pepř a následně ze všeho vytvoříme náplň, kterou budeme závitky plnit. Na každý závitok použijte vrchovatou polévkovou lžici náplně. Papír po stranách přeložíme k sobě a rolujeme závitky o délce 7-8 cm. Závitky smažíme na rozpáleném oleji do zlatova a křupava. Horké závitky můžeme před servírováním rozpůlit. Podáváme s čerstvou zeleninou, dlouhými rýžovými nudlemi a omáčkou (mix rybí omáčky, octu, česneku, chilli a cukru).

VÁNOČNÍ JABLEČNÝ MOŠT (nejen pro děti)

pro více osob, americký název **Christmas Cider**

Ingredience:

1l 100% jablečného džusu
2ks skořicové kůry (= tyčinky)
3ks hřebíčku
kůru z poloviny pomeranče (bez chemického ošetření, nejlépe bio)
trochu cukru na dochucení

Příprava:

Vše smícháme v hrnci a přivedeme k varu na plotně, poté na mírném plameni vaříme 30 minut. Následně necháme nápoj lehce vychladnout, ale servírujeme teplé. Na ozdobení skleničky můžeme použít plátek pomeranče.

12
2008

13
2009

14
2009

15
2010

SÍŤ MATEŘSKÝCH CENTER o. s.

Sídlo: Široká 15, 110 00 Praha 1
Kancelář a poštovní adresa: Klimentská 34, 110 00 Praha 1
Telefon: 224 826 585
E-mail: info@materska-centra.cz
IČO: 2654136
Číslo účtu: 51-0888700287/0100

Prezidium

Rut Kolínská, Kateřina Kulhánková Čejková,
Martina Smejkalová, Hana Vodrážková, Zuzana Bláhová

Krajské koordinátorky

Lenka Ackermannová, Romana Baborová, Petra Benešová,
Hana Cinková, Daria Čapková, Markéta Horáková,
Jiřina Chlebovská, Lenka Kalniková, Martina Smejkalová,
Irena Macháčková, Bohuslava Nejedlá, Linda Pačesová Horynová,
Hana Saitzová, Hana Šnajdrová, Lada Kroupová

Manažerka krajských koordinátorek – Marcela Bradová

Koordinace administrativy – Nadja Juričková

Asistence administrativy – Zuzana Klinková

Projektové manažerky

Lucie Plešková – Šance rodině i zaměstnání, Klára Vlková – Krok
k zaměstnání, Lenka Kalniková – Krokem za krokem,
Markéta Horáková – Vzdělávací program NNO

Bulletin Půl na Půl

Koordinátorka: Zuzana Klinková

Redakce: Rut Kolínská

Fotografie na titulní straně i uvnitř čísla a dětské obrázky: z archivu Sítě MC a MC

Grafická úprava: Petr Kolínský

Sazba: Kateřina Vlková

Tisk: Tiskárna Brouček

Korektury: Jiřina Chlebovská

Náklad: 1500 ks

Evidováno: MK ČR E 16659

K 1. 12. 2010 sdružuje Síť MC o. s. 336 mateřských center po celé České republice.
Seznam členů Sítě MC o. s. a další informace o mateřských centrech najdete na

WWW.MATERSKA-CENTRA.CZ

Každé centrum si zde samo aktualizuje svá data a vkládá své akce.